





# Inhoud

Voorwoord Rob Ebbers .....	3
In Memoriam .....	6
Hoi, hoe gaat het? .....	10
Viva Grandlund .....	12
Ruth Munck.....	16
Een snel Fins voorjaar .....	24
Literatuur uit het dal van de Tornio-rivier .....	28
Ontdek de plek.....	31
VNF4U .....	34
Column Oona Mutikainen: .....	36
Beroepsmatig organiseren .....	38
Auschwitz.....	46
Column Carel van Brugge: .....	52
Verla Museum .....	54

 aviisi

3

## Colofon

Jaargang 29 (2020), nummer 3

De Vereniging Nederland-Finland werd opgericht op 27 oktober 1923. Aviisi is het officiële magazine van de vereniging en verschijnt vijf keer per jaar. Leden van de vereniging ontvangen Aviisi gratis.



### Redactie

Daniel Loos  
Minna Räty  
Mervi Lepistö  
Heli Maquelin-Tervahauta  
Willem Mulder  
Rob Ebbers

### Eindverantwoording

het bestuur

### Vormgeving

Daniel Loos,  
[info@bureaucontrapunt.nl](mailto:info@bureaucontrapunt.nl)  
Realisatie (nr. 2020-3)  
Willem Mulder

### Drukwerk

ASB drukwerk begeleiding  
Oplage 470  
ISSN 1566-8542

### Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi (2020-4) kan per e-mail voor 16-08- 2020 aan de redactie gezonden worden:  
[aviisi@vnf.nu](mailto:aviisi@vnf.nu).  
Maximale lengte 1500 woorden.  
Kopij graag als Word-document aanleveren. Beelden graag los bijleveren, in de hoogst beschikbare kwaliteit.  
Veel of grote bestanden liefst via [www.wetransfer.com](http://www.wetransfer.com)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen in Aviisi die door derden geschreven zijn, ligt bij de betreffende auteurs. De redactie van Aviisi behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet te plaatsen.

Ledenadministratie & secretariaat  
Gerard Rijerse, [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

### Bestuur Vereniging Nederland-Finland

**Voorzitter**  
Heli Maquelin-Tervahauta, [voorzitter@vnf.nu](mailto:voorzitter@vnf.nu)

**Penningmeester**  
Wouter Winkelman, [penningmeester@vnf.nu](mailto:penningmeester@vnf.nu)

**Vice-voorzitter**  
Willem Mulder, [willem.mulder@vnf.nu](mailto:willem.mulder@vnf.nu)

**Secretaris**  
Gerard Rijerse, [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

**Overige bestuursleden**  
Anna Schoemakers  
Mervi Lepistö  
Rob Ebbers

**Erelid**  
mw. Päivi Kaukoranta, Ambassadeur van Finland

**Bankrekening vereniging**  
NL 39 ABNA 0549 2867 05 te Den Haag

# Beste lezers

Ik had me mijn eerste bestuursvergadering met het nieuwe VNF-bestuur toch wat anders voorgesteld dan zittend aan mijn bureau, met een iPad voor mijn neus waarop alle zes andere bestuursleden in een klein vierkantje te zien waren. Sommigen van hen had ik al eens ontmoet, in het echt of op dezelfde virtuele wijze.

Desalniettemin was het een zeer plezierige kennismaking, en hopelijk kunnen we elkaar allemaal spoedig gewoon weer in levende lijve ontmoeten, en dan ook weer plannen maken voor verenigingsactiviteiten!

Veel VNF-leden zullen op de een of andere manier een familieband hebben met Finland: ze zijn zelf Fins, hebben Finse voorouders of zijn getrouwd met iemand uit Finland. Mijn band met Finland is op een

heel andere wijze ontstaan, namelijk via muziek. Ik speel trombone en heb in mijn studententijd meegespeeld met het Nederlands Studenten Orkest.

Dat orkest is één maand per jaar bij elkaar om een programma te repeteren en daarna in heel Nederland concerten te geven. Na een maand komen je dan de gespeelde werken wel min of meer de neus uit, maar ik kon na veel repetities en uitvoeringen van Pohjola's Dochter van Jean Sibelius nog steeds geen genoeg krijgen van die muziek.

Eenmaal weer thuis, ging ik op zoek naar meer muziek van deze voor mij vrijwel onbekende componist, en uiteindelijk leidde dat tot meerdere boekenkasten vol met CD's, DVD's, partituren en boeken, en talloze concertbezoeken in binnen-



Rob Ebbers

3

## Hyvät lukijat,

Ensimmäinen johtokunnan kokous johon osallistuin oli hieman erilainen kuin olin odottanut. Istuin kotona työpöytäni ääressä ja katselin toisia johtokunnan jäseniä pieniltä neliskantisilta ruudulta iPadini näytöltä. Osan heistä olin jo tavannut ihan henkilökohtaisesti tai virtuaalisesti. Kaikesta huolimatta tälläkin tavalla oli ihan hauska tutustua. Toivottavasti tapaamme pian myös oikeasti kun suunnittelemme jatkossa tulevia yhdistyksen tapahtumia!

Monilla yhdistyksemme jäsenistä on sukulaisuuksuhteita Suomessa.

He ovat itse syntynyt sieltä, heillä on suomalaiset isovanhemmat tai he ovat naimisissa suomalaisen kanssa. Minun suhteeni Suomeen on syntynyt aivan muulla tavalla, nimitään musiikin kautta. Soitan trumpetia. Opiskeluaijoinani soitin Nederlands

Studenten Orkest opiskelijaorkesterissa. Orkesteri on vuosittain kuukauden koossa ja silloin harjoitellaan koko Hollannin kattavaa kiertuetta varten. Normaalisti olin kuukauden intensiivisen harjoittelun jälkeen kurkkuan myötä täynnä loputtomiin harjoiteltuja kappaleita, mutta poikkeusena siihen en huomannut minkäänlaisia kyllästymisen merkkejä kun soitimme Jean Sibeliuksen Pohjolan Tytärtä. Kiertueen päättyy päätin etsiä silloin vielä minulle tuntemattoman Sibeliuksen muita sävellyksiä. Sen seurausena hyllyni pursuavat nyt CD:tä, DVD:tä, partituureja ja kirjoja. Olen myös kiertänyt monia kotimaisia ja ulkomaisia konsertteja. Tämän seurauksena kiinnostuin muistakin suomalaisista ja skandinaavisista säveltäjistä. Jos Hollantiin on tulossa uusia Sibeliuksen tai muiden

buitenland. Gaandeweg kreeg ik ook bovenmatige belangstelling voor andere Finse en Scandinavische componisten. Mochten er binnenkort weer concerten in Nederland zijn waar werk van Sibelius of een andere Finse componist gespeeld wordt, dan zal ik dat zeker in de Aviisi onder de aandacht gaan brengen.

Omdat in Nederland de muziek van Sibelius relatief onbekend en onbemind is (wat natuurlijk een grof schandaal is, maar daarover later nog wel meer...), werd ik vaste bezoeker van het jaarlijkse Sibelius Festival in Lahti, waar het lokale symfonieorkest een grote reputatie heeft opgebouwd met het opnemen en uitvoeren van het werk van Sibelius.

Het festival vindt meestal plaats in september, en dat is natuurlijk een ideale tijd om de Finse natuur in te trekken. Zo heb ik al heel wat geweldige meerdaagse tochten gemaakt, vooral in Oost-Finland en ver-

boven de poolcirkel in Noord-Lapland. Wat me altijd weer in positieve wijze opvalt, zijn de geweldige voorzieningen die de Finse overheid (Metsähallitus) heeft gerealiseerd in de vele nationale parken: paden, hutten, bruggetjes, en zelfs sauna's in de middle of nowhere. En altijd zonder afbreuk te doen aan de natuur en het landschap.

Als de omstandigheden het toelaten, ga ik dit jaar naar het Kevo natuurgebied in het hoge noorden. Dat is geen officieel nationaal park, dus ik zal vooral in mijn eigen tentje moeten slapen in plaats van in de relatieve luxe van een hut, maar eigenlijk maakt dat de tocht alleen maar nog mooier. Ik heb gemerkt in mijn omgeving dat sommigen ook best belangstelling hebben voor zo'n soort vakantie, maar daar om allerlei redenen van af zien.

Vaak denkt men dat alleen Rambo-achtige types met een groot survival mes en een conditie van een Olympische atleet kans

#### 4

suomalaisten säveltäjien musiikkiesityksiä, niin kerron niistä hyvissä ajoin Aviisiseissa. Koska Sibeliuksen musiikki on melko tuntematonta ja sen myötä sille ei ole kehitettyynä omaa innostunutta kuulijakuntaansa Hollannissa (mikä on mielestäni skandaalimaista, kirjoitan asiasta enemmän tulevaisuudessa), aloin vierailla vuosittaisilla Lahden Sibelius-festivaaleilla.

Siellä paikallinen sinfoniorkesteri on harjoitellut suuren määrään Sibeliuksen muusikkia. Festivaali on aina sykskuussa. Se onhieno vuodenaike kokea Suomen luonto. Olen matkustellut pitkin Itä-Suomea ja Napapiirin yläpuolista Lappia. Olen erityisen vaikuttunut Metsähallituksen luonnon puistojen järjestelyistä; poluista, mökeistä, silloista ja jopa saunoista keskellä ei-mitään. Niitä ei ole koskaan toteutettu luonnon tai maiseman kustannuksella.

Jos suinkin mahdollista, haluaisin matkustaa tänä vuonna Kevon luontoalueelle Pohjois-Suomeen.

Se ei kuulu virallisten luonnonsuojaelualueiden joukkoon, joten minun olisi yövyttävä omassa teltassa melkein luksukselta tuntuvaan majan sijasta. Mutta sehnä tekee matkasta vieläkin suuremman seikkailun. Olen huomannut lähiympäristöni kyllä olevan kiinnostunut vastaanlaisesta matkailusta, mutta heillä on monia syitä olla tekemättä sitä.

Usein ajatellaan, että tällaiselle matkalle voi lähteä vain Rambo-tyyppiset olympiatason urheilijat viidakkoitsellä varustettuna selvitäkseen sieltä elävään. Tämä ei kuitenkaan todellakaan ole tarpeen...

Toivottavasti saat tilaisuuden oikaista tälläisia väärinkäsityksiä tulevissa Aviisiseissa ja innostaa samalla muitakin lähtemään vaellukselle Suomen mahtavaan luontoon!

Rob Ebbers - Käännös: Minna Räty

maken om levend terug te keren uit 'de wildernis', maar dit is toch echt geen realistisch beeld...

Hopelijk kan ik in de komende edities van de Aviisi wat misverstanden uit de wereld ruimen en mensen ook enthousiast maken voor een trektocht door de prachtige Finse natuur!

Rob Ebbers

Foto: Albert den Hartog



5

Bericht van het bestuur

# In Memoriam

**Margot Frants-Rönnqvist**

13-05-1948 13-05-2020

Lees op blz 6-9 een boeiend artikel over haar leven.



**Hugo Benne (oud vormgever Aviisi)**

11-03-1967 19-04-2020

Op 19 april is Hugo Benne, nog maar 52 jaar oud, onverwacht overleden. Hugo is de tweede vormgever geweest van dit drukwerk, van Aviisi 1996-3 tot en met Aviisi 2000-3.

Hij is heel belangrijk geweest voor ons krantje.



# In Memoriam

## Margot Frants-Rönnqvist

13.05.1948 – 13.05.2020

Na een vijf jaar durende ongelijke strijd, is Margot op haar 72e verjaardag overleden in het LUMC. De afgelopen jaren waren heel belangrijk voor haar, de kinderen en kleinkinderen. Wat heeft ze van die tijd genoten.



Rune Frants

Margot is geboren in Kvevlax (Koivulahti). Toen ze vier jaar oud was, verhuisde het gezin naar Västerås in Zweden, maar keerde na twee jaar terug naar haar geboorteplaats. Het verschil tussen Zweden en het naoorlogse Finland was groot en het was moeilijk om te wennen.

Toen Margot zeven jaar was, is haar vader op 35-jarige leeftijd onverwachts overleden. De jaren daarna waren zwaar. Moeder Svea deed er alles aan de kinderen een goede basisopleiding te geven.

Op mijn verjaardag in 1964 heb ik Margot ontmoet tijdens een verlof van de militaire dienst. In 1967 zijn wij getrouwd en verhuisden wij naar Turku.

Daar is Camilla in 1969 geboren en Patrick volgde in 1972.

Begin 1973 zijn wij naar Nederland gekomen. In eerste instantie voor twee jaar, maar 47 jaar later zijn wij er nog steeds. Margot zorgde voor het reilen en zeilen van het gezin. Haar prioriteit lag bij de opvoeding en het bieden van een veilig thuis.

6

# In Memoriam

## Margot Frants-Rönnqvist

13.05.1948 – 13.05.2020

**Viiden vuoden epätasaisen taistelun jälkeen Margot kuoli LUMC:ssä 72. syntymäpäivänään. Nämä viimeiset vuodet olivat erittäin tärkeitä hänelle, lapsille ja lapsenlapsille. Kuinka hän nauttiakaan tuosta ajasta.**

Margot syntyi Koivulahdessa. Kun hän oli neljän vuoden ikäinen, perhe muutti Västeråsiin Ruotsiin, mutta palasi takaisin synnyinsedulle kahden vuoden kuluttua. Ero Ruotsin ja sodanjälkeisen Suomen välillä oli suuri ja siihen oli vaikea tottua. Kun Margot oli seitsemän vuotias, hänen isänsä kuoli yllättäen 35 vuotiaana. Sen jälkeiset ajat olivat kovia. Äiti Svea teki kaikkensa antaakseen lapsille hyvän peruskoulutuksen. Syntymäpäivänäni 1964 tapasin Margotin ollessani lomalla armeijasta. Menimme naimisiin vuonna 1967 ja muutimme Turkuun.

Camilla syntyi siellä 1969 ja Patrick seurasi 1972.

Tulimme Hollantiin vuoden 1973 alussa. Ensin oli tarkoitus kahdeksi vuodeksi, mutta 47 vuotta myöhemmin olemme edelleen täällä. Margot huolehti perheen arkisista toimista. Hänen ensisijaisena tavoitteenaan oli lasten kasvatus ja turvallisen kodin tarjoaminen. Samaan aikaan hän opettieli onnistuneesti hollannin kielen ja osoittautui olevan lahjakas keraaminen taiteilija. Nykyään hänestä olisi todennäköisesti tullut sisustusarkkitehti.



Foto: Rune Frants. Margot hangt de naamlabel in haar berk in het Finland100Park

Ondertussen werkte ze met succes aan het leren van de Nederlandse taal en ontpopte ze zich als keramiek kunstenaar. In deze tijd was ze hoogstwaarschijnlijk binnenuitsarchitect geworden.

Nadat de kinderen gingen studeren, ging Margot aan de slag als directiesecretaresse bij de Luchtverkeersleiding op Schiphol. Daar had ze een prachtige tijd in een internationale omgeving.

Vanaf 1974 waren wij lid van de VNF en de Zweedse tegenhanger. In de periode voor en na mijn voorzitterschap in de jaren 90 waren wij zeer actief. Margot was ook bestuurslid van SWEA, een internationale vereniging voor Zweedse vrouwen. Ook tijdens mijn tweede periode in de VNF, was het fijn om deel te nemen aan de VNF-activiteiten. Op de achtergrond hielp ze mij om op inspirerende ideeën te komen.

In 2002 werd ons eerste kleinkind Anne geboren. Daarna volgden Kaj, Eva en Seija. De

daaropvolgende bijna twee decennia waren fantastisch. Wij hadden twee kamers ingericht als logeerkamers voor de kleinkinderen. Door de jaren heen hebben wij volop kunnen genieten van lange zomers in ons zomerverparadijs in Finland. Hier konden wij de Finse wortels van onze kinderen en kleinkinderen voeding geven.

In 2015 sloeg het noodlot toe. Margot moest een zeer zware stamceltransplantatie ondergaan. Met enorme wilskracht lukte de revalidatie wonderbaarlijk goed en snel. In de afgelopen vier jaren ontwikkelden de kleinkinderen zich tot pubers en zelfs tot student. Dit waren heerlijke jaren voor Margot.

In het Paasweekeinde hebben wij met de hele familie samen geluncht. Enkele dagen later kwam er helaas een nieuwe mokerslag. Ondanks enorme inspanningen van artsen en verpleging van het LUMC, overleed Margot op haar verjaardag, 13 mei.

Kun lapset menivät opiskelemaan, Margot aloitti työskentelynsä johdon sihteerinä Schipholin lennonjohdossa. Se oli hänen upeaa aikaa kansainvälisessä ympäristössä.

Vuodesta 1974 olimme VNF:n ja ruotsalaisen kollegaseuran jäseniä. Olimme erittäin aktiivisia 1990-luvulla ennen puheenjohtajakauttani ja sen jälkeen.

Margot oli myös ruotsalaisten naisten kansainvälisten SWEA-yhdistyksen hallituksen jäsen.

Myös toisella VNF-ajanjaksollani oli mukava osallistua yhdistyksen aktiviteetteihin. Taustalla hän auttoi minua keksimään inspiroivia ideoita.

Ensimmäinen lapsenlapsemme Anne syntyi vuonna 2002. Sitten seurasivat Kaj, Eva ja Seija. Seuraavat lähes kaksoisvuosikymmentä olivat fantastisia. Olimme kalustaneet kaksi huonetta lastenlasten vierashuoneiksi. Vuosien mittaan olemme voineet nauttia täysimääräisesti pitkistä kesistä

kesäparatiisissamme Suomessa. Tällä pytyimme ravitsemaan lastemme ja lastenlapsiimme suomalaisia juuria.

Kohtalo iski vuonna 2015. Margot joutui käymään läpi erittäin raskaan kantasoluirron. Valtavan tahdonvoimansa ansiosta hän kuntoutui ihmetseltävän hyvin ja nopeasti. Viimeisen neljän vuoden aikana lapsenlapset ovat kehittynneet teineiksi ja jopa opiskelijoiksi. Margotille nämä olivat upeita vuosia.

Pääsiäisi viikonloppuna nautimme koko perhe yhteisestä lounasta. Muutamia päivää myöhemmin tuli valittettavasti uusi takaisku. Huolimatta LUMC:n lääkäreiden ja sairaanhoitajien valtavista ponnisteilusta Margot kuoli syntymäpäivänään 13. toukokuuta.

Hänet haudattiin 19. toukokuuta Lissen Duinhofin hautausmaalle. Erittäin kaunis hautausmaa tyyppillisine suomalaisine mäntyineen, koivuineen ja kieloineen.

Op 19 mei hebben we haar begraven op begraafplaats Duinhof in Lisse. Een zeer mooie begraafplaats met typisch Finse dennen, berken en wilde lelietjes-van-dalen.

Het leven is eindig,  
Maar onze liefde blijft altijd bestaan

Rune met familie

Elämä on rajallinen,  
Mutta rakkautemme kestää aina

Rune perheineen  
Käännös: Maija Mulder



Foto: Fred Geers

## Hoi, hoe gaat het?

In het bestuur hebben we er vaak over nagedacht hoe we onze leden beter kunnen leren kennen. We hadden een goed VNF4U-programma (iedere maand een cultureel of maatschappelijk evenement) gepland, maar nu de tijden zijn wat ze zijn en we geen gezamenlijke evenementen kunnen organiseren, is er geen oplossing voor het probleem. We moeten dus iets anders verzinnen. Een idee hiervoor dwarrelt al een tijdje door mijn hoofd en ik denk dat dit een goed moment is om te beginnen.

Ik ben geïnspireerd door 'Hallo hoe gaat het' Dit is hoe zowel Apulanta als Juha Tapio zingen. Beide nummers vertellen over emoties. Zien we echt onze medemensen, durven we te vragen hoe het er mee gaat en hebben we ook het vermogen om naar het antwoord te luisteren?

Met andere woorden, ik denk aan een column waarin je kunt vertellen over een evenement, een herinnering gerelateerd aan Finland (bijvoorbeeld hoe je in de VNF terecht bent gekomen) of een belangrijke gebeurtenis, hobby, persoon, geliefd recept, boek of liedje dat je met ons kan delen en waarvan je over de achtergrond kan vertellen.

**Sharing is caring.** Ik ben ervan overtuigd dat u een verhaal heeft dat anderen ook interessant vinden. Het verhaal kan vrij kort zijn, maximaal 1500 woorden.

Stuur uw verhaal aan onze redactie [aviisi@vnf.nu](mailto:aviisi@vnf.nu)

**Stella Hageman start als eerste. Wie wil de volgende zijn ?**

## Hei, mitä kuuluu?

Olemme hallituksessa pohtineet usein miten saisimme jäsenemme paremmin tutustumaan toisiinsa. Meillä oli hyvä VNF4U ohjelma suunniteltuna (joka kuukausi kulttuuri- tai yhteisöllinen tilaisuus) mutta nyt kun ajat ovat mitä ovat eikä yhteisiä tilaisuuksia voi vielä järjestää ongelmaan ei saatukaan ratkaisua. Eli täytyy keksiä joitain muuta. Olen pitkään pyöritleytä ideaa mielessäni ja mielestäni nyt on hyvä aika aloittaa.

Hei, mitä kuuluu? Niin laulavat sekä Apulanta että Juha Tapio. Molemmat kappaleet kertovat tunteista . Näemmekö kanssaihmisemme todella , uskallamme kysyä mitä toiselle kuuluu ja onko meillä myös kykyä kuunnella vastausta.

Eli kysymyksessä on palsta jossa saat kertoa jostain tapahtumasta, Suomeen liittyvästä muistosta (esim. miten päädyit Hollantiin - Suomeen - tai VNF:n jäseneksi) tai jakaa itselle tärkeän asian, harrastuksen, henkilön, rakkaan reseptin , kirjan tai biisin ja kertoa taustat siihen.

**Sharing is caring.** Olen vakuuttunut siitä, että sinulla on tarina joka kiinnostaisi muitakin. Kertomus / tarina voi olla ihan lyhytkin mutta max 1500 sanaa.

Lähetä kertomuksesi toimitukseemme [aviisi@vnf.nu](mailto:aviisi@vnf.nu)

**Ensimmäisenä aloittaa Stella Hageman. Kuka haluaa olla seuraava?**

aviisi 3



# Viva Granlund, straat-geloofwaardige kunstenares

Ik lees Aviisi al jaren met plezier en dit keer besloot ik zelf iets te schrijven waarvan ik denk dat het ook andere lezers kan interesseren. Namelijk over mijn zus, de kunstenares Viva Granlund.

Stella Hageman-  
Granlund

Viva wist op 12-jarige leeftijd dat ze kunstenares zou worden. De weg daarnaartoe was wel ingewikkeld, soms moeilijk. Toen ze in New York aankwam, begonnen de stukjes op hun plaats te vallen. Gedurende deze jaren (1993-1998) werd haar carrièrekeuze duidelijk.

Zij maakt sinds 2006 op veel plaatsen in de hoofdstadsregio en op andere plaatsen in Finland muurschilderingen op bouwwerken in de openbare ruimte.

Haar kunstwerken zijn gemaakt zelf of met een groep, als gemeenschapskunst of als participatieve kunst. Haar werk is kwalitatief van hoog niveau, gedetailleerd



en zorgvuldig ontworpen. Ze maken op de toeschouwers grote indruk en stimuleren om er verder over na te denken. Haar werk is een tussenform van kunst

12

## Viva Granlund, katu-uskottava kuvataiteilija

Olen vuosikaudet lukenut mielessäni Aviisia ja tällä kertaa päätin itse kirjoittaa artikkelin siskostani Viva Granlundista.

Viva tieti jo 12-vuotiaana, että hänen tämä tulisi taiteilijaksi. Tie oli mutkikas, väillä vaikeakin. Kun hän pääsi opiskelemaan New Yorkiin alkovat palaset lokahtaa oikeille paikoilleen. Näiden vuosien (1993-1998) aikana hänen ammatinvalintansa selkesi. Viva on vuodesta 2006 lähtien tehnyt julkinen tilan maalauskset moniin rakenteisiin ja rakennuksiin.

Hänen töitään voi nähdä sekä pääkaupunkiseudulla, että muualla Suomessa.

Työt hän on tehnyt joko yksin tai ryhmässä, yhteisö- tai osallistavan taiteen muodossa.

Hänen voi sanoa työskentelevän taiteen ja aktivismin välimuodossa. Työt ovat korkeatasoisia, yksityiskohtaisia ja huolellisesti suunniteltuja, ne tekevät katsojaan syvän



en activisme. Zij beheert verschillenden stijlen en technieken en elk van haar kunstwerken is uniek.

Naast haar artistieke werk geeft zij les aan jongeren en kinderen op de school voor beeldende vorming in Noord Helsinki.

Haar drijfveer is dat zij vindt dat mensen moeten kunnen genieten van kunst in plaats van dat de openbare plaatsen volgestouwd zijn met advertenties en visuele prikkels die louter commercieel zijn.

Spontaan werk is een alternatieve manier om openbare kunst te produceren. Op deze manier verschaft zij zichzelf ook werk.

Zij moet om toestemming smeken voor openbare kunst en sponsors daarvoor vinden want de subsidies die ze gekregen heeft van het cultuurcentrum van Helsinki zijn maar heel bescheiden.

Zij is niettemin tevreden dat ze er in is geslaagd sponsors te krijgen voor haar schilderingen en liften want haar werken zijn groot.



13

vaikutuksen ja stimulovat mietti- asioita syvemmin. Työskennellessään hän sekoittaa erilaisia työtapoja ja tekniikoita ja jokainen taideteos on ainutlaatuinen.

Taiteellisen työn ohella hän opettaa nuoria ja lapsia Pohjois-Helsingin kuvataidekoulussa. Siskoani motivoi se, että julkitetut tilat eivät ole visuaaliselta ilmeeltään pelkästään kaupallisia vaan niihin saadaan myös taidetta.

Omaehtoinen työskentely on vaihtoehtoinen tapa tuottaa julkista taidetta. Tällä tavalla hän myös työllistää itsensä.

Hänen täytyy antaa lupaa julkiselle taiteelleen sekä löytää sponsoreita, sillä Helsingin kulttuurikeskukselta saadut apurahat ovat loppujen lopuksi kovin pieniä summia. Hän on kuitenkin tyytyväinen, että on onnistunut hankkeissaan, sillä teokset ovat suuria ja niitä maalatessa kuluu paljon maalia ja työskentelyyn tarvitaan usein jopa pientä lavanosturia. Viva on opiskellut sekä Art Student's Leaguessa New Yorkissa

sekä Vapaassa Taidekoulussa Helsingissä ja hänet on palkittu useasti. Tässä niistä muutama:

Vuoden esteettinen teko - 2013

Helsingin Kulttuuripalkinto - 2016

Kuvataiteilijapalkinto – 2017 (myöntäjänä Suomen taiteilijaseura) Hänen teoksiaan löytyy pääkaupunkiseudulta:

Kaisaniemen metroasema (yhteistyö 5 taiteilijan kanssa) - 2007

Hakaniemen ranta, sillan alla - 2009

Tivolitie, alikulkutunneli - 2010

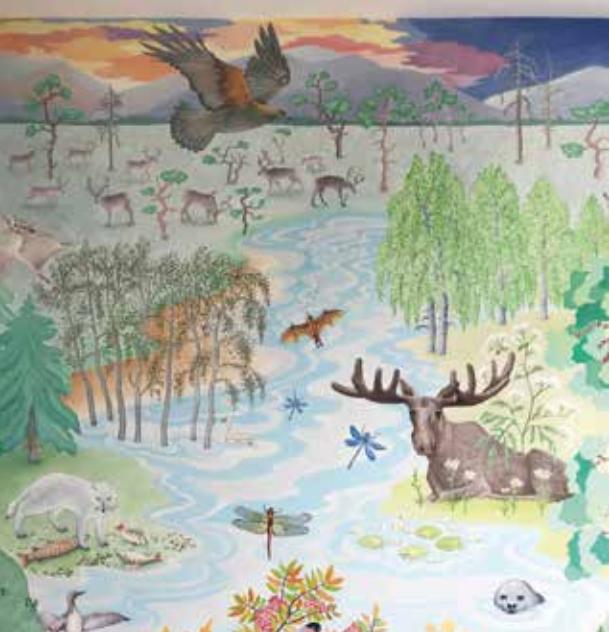
Malmi, Pekanraitti alikulkutunneli - 2011

3 Linja, sisäpiha maalaus - 2012

Teollisuuskatu, alikulkutunneli - 2013

Baana, Runeberginkadun sillan alla, kävely / pyöräilytie - 2015

Vetokuja, Kaivoksela, Vantaa, Hämeenlinnantien alikulku - 2016 Suomen satavuotisjuhlan johdosta Viva sai kutsun Mäntän kuvataideviikoille maalaamaan konkaisen kaksikerroksisen talon kaikki julkisivut Mäntän keskustassa. Taideteos tehtiin



Viva studeerde in New York aan de Arts Students League en in Helsinki aan de Vrije School der Kunsten. Als beloning voor haar harde werken heeft ze in de afgelopen

14

yhteistyössä mänttäläisten kanssa ja se on nimeltään 100+++ puuta.

Vastaanottokeskuksen asukkaiden kanssa Viva järjesti workshopin Piri-festivaaleilla ja Vilppulan torille toteutettiin katumailaus. Kevällä 2018 hän sai kutsun Joutsan Haihatuksen kesänäyttelyyn. Siellä hän sai tehdä vanhasta urheiluselostamon tornista taideteoksen, sen nimeksi tuli Arkki by Viva. Työ esittelee kuvin ja tekstein hänen tärkeitä arvoja. Ikkunoissa on maalauskia ja ulkoseinissä erilaisia arvoja, ihmisoikeuskien julistuksesta lähtien, nämä sekä suomeksi että englanniksi. Teokseen liittyy myös interaktiivinen osa jossa näyttelyvierät pääsevät istuttamaan muun muassa perunoita, sipuleita ja kukkien siemeitä. Tämä symbolisoi elämän vaalimista.

jaren vele prijzen gewonnen, bijvoorbeeld in 2013 de prijs voor het esthetische werk van het jaar; in 2016 de cultuurprijs van Helsinki en in 2017 de Prijs voor Beeldende Kunst, die wordt toegekend door het Genootschap van Finse kunstenaars.

Haar werk is bijvoorbeeld te vinden in het metrostation van Kaisaniemi uit 2007, dat een gezamenlijk werkstuk was van vijf kunstenaars. Haar werk is ook te vinden in de Randstad, bij het strand van Hakaniemi, onder de brug (2009).

Tivolitie, in de onderdoorgang (2010)

Malmi, Pekanraitti, onderdoorgang (2011)

3 Linja, binnenplaats, schildering (2012)

Teollisuuskatu, onderdoorgang (2013)

Baana, onder de brug van de Runeberginkatu, voet/fietspad (2013)

Vetokuja, Kaivoksela, Vantaa, Hämeenlinnantie onderdoorgang (2016).

Vanwege het feest voor 100 jaar Finland kreeg Viva de uitnodiging om in het centrum van Mänttä alle buitenmuren van een

Interaktiiviseen osaan kuuluu, että Arkin sisältä otetaan siemen ja se istutetaan Arkin ympäristöön. Vivan sanoin kehoitan teitäkin "Seilaamaan yhdessä elämää vaalivien arvojen meressä! " Minulla on pieni tyttärenpoika Liv ja siskoni teki hänen vanhempien toivomuksesta seinämaalaukseen. Lapsen vanhemmat, Kim ja Martijn, halusivat jonkin Suomiaiheisen maalaukseen ja niinpä siskoni maalasi lastenhuoneeseen koko Suomen pienoiskoossa jotta lapsi pääsisi tutustumaan Suomen luontoon sen kautta.

Jos kiinnostuit Vivan töistä, lisätietoja löytyy osoitteesta [www.vivagranlund.fi](http://www.vivagranlund.fi)

Hän tekee myös tilaustöitä

Stella Hageman-Granlund



huis met twee verdiepingen te beschilderen in het kader van de week voor de kunst in Mänttä. Het kunstwerk maakte ze in samenwerking met mensen uit Mänttä en heet 100+++ bomen.

Zij organiseerde ook een workshop op het Piri-festival, samen met de bewoners van het asielzoekerscentrum en daarna maakten ze een straatschildering op de mark van Vilppula.

In het voorjaar van 2018 werd zij uitgenodigd voor de zomershow van Joutsa Hailatus. Daar kon ze een oude toren, die ooit gebouwd was voor sportcommentatoren tot een kunstwerk maken. Dit werd Arkki van Viva genoemd.

Het werk introduceert haar belangrijke waarden door middel van afbeeldingen en tekst. De ramen hebben schilderijen en de buitenmuren hebben verschillende waarden van mensenrechten, zowel in het Fins als in het Engels. Er is ook een interactief gedeelte waar bezoekers bijvoorbeeld

aardappelen, uien en bloemzaden kunnen planten.

Dit symboliseert het koesteren van het leven. Het interactieve deel omvat het zaad vanuit de ark te nemen en het rond de ark te planten. In de woorden van Viva dring ik er ook bij u op aan om samen te varen in een zee van door het leven gekoesterde waarden!

Ik heb een kleinzoon, Oliver (Liv) en mijn zus heeft een muurschildering gemaakt op verzoek van mijn dochter Kim en haar vriend Martijn.

De ouders wilden een schilderij over Finland en dus schilderde Viva een veelzijdig miniatuur in de kinderkamer waarin het kind ook de Finse natuur kon ontdekken.

Ze werkt ook in opdracht!

Meer informatie is beschikbaar op:  
[www.vivagranlund.fi](http://www.vivagranlund.fi)

Stella Hageman-Granlund



# Ruth Munck, Schwester, lotta en landverraadster

## Inleiding

In 2018 is een boek verschenen over Ruth Munck, een van de twee roemruchte Finse verpleegsters, de 'Schwestern', die tijdens de Eerste Wereldoorlog Finse Jägersoldaten hebben verpleegd aan het oostfront. Het boek, getiteld 'Schwester, lotta ja maanpetturi' ('Zuster, lotta en landverraadster') heeft gediend als proefschrift van Elina Virtanen voor haar promotie aan de Universiteit van Turku.



Arnold Pieterse



Elina Virtanen , de auteur van het recente boek over Ruth Munck.

Elina Virtanen, Ruth Munckista kertovan kirjan kirjoittaja.

16

# Ruth Munck, Schwester, lotta ja maanpetturi

## Johdanto

Vuonna 2018 ilmestyi kirja Ruth Munckista, joka oli toinen niistä kahdesta kuuluisasta suomalaisesta sairaanhoitajattaresta (Schwestern), jotka ensimmäisessä maailmansodassa hoitivat suomalaisia jääkäriitärintamalla. Teos "Schwester, lotta ja maanpetturi" perustuu Elina Virtasen Turun yliopistossa tekemään väitöskirjatutkimukseen.

Tutkimuksessaan Elina Virtanen ei valottanut ainostaan Ruth Munckin roolia jääkärien hoitajana Latvian rintamalla vuosina 1916–1918 vaan myös hänen myöhempää toimintaansa Lotta Svärd järjestön johdos- ja hänen läheistä yhteistyötään suomalaisen SS-pataljoonan kanssa toisen maailmansodan aikana. Tämän yhteistoiminnan vuoksi hänet tuomittiin vuonna 1946 neljän vuoden kuritushuonerangaistukseen,

De kaft van het boek dat Elina Virtanen heeft geschreven over Ruth Munck. Dit boek heeft als proefschrift gediend voor een promotie van Elina aan de Universiteit van Turku in 2018.

Elina Virtasen kirja Ruth Munckista. Elina puolusti teoksen perustana olevaa väitöskirjaansa Turun yliopistossa vuonna 2018.

Elina Virtanen heeft niet alleen de nadruk gelegd op de rol van Ruth Munck bij de Finse Jäger aan het front in Letland in 1916–18, maar ook op de leidinggevende

josta hän vapautui kahden ja puolen vuoden kuluttua.

## Kotitausta ja koulutus

Ruth Munck oli syntyjään vapaaherratar ja hänen lapsuudenkotinsa oli Erkylän kartano Hausjärvellä, parikymmentä kilometriä Riihimäeltä itään. Hän syntyi vuonna 1886 ja oli äidinkieleltään ruotsalainen. Hän kävi Helsingissä muun muassa Lönnbeckska skolaa, ruotsinkielisen eliitin suosimaa oppikoulua. Sen jälkeen hän suoritti Helsingissä käsityökoulun ja Ruotsissa Motalassa talouskoulun. Vuonna 1908 hän aloitti Helsingissä sairaanhoitajaopinnot ja valmistui vuona 1910

## Jääkäreiden kanssa ensimmäisessä maailmansodassa itärintamalla

Ruth Munck tunsi suurta vetaa jääkäri-liikkeeseen. Jääkärit olivat suomalaisia vapaaehtoisia, jotka saivat ensimmäisen maailmansodan aikana sotilaskoulutuksen

functie die zij later had bij het Lotta Svärd vrouwencorps en haar nauwe samenwerking met het Finse SS-bataljon tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze laatste activiteit heeft er toe geleid dat zij in 1946 is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar, waar zij twee en een half jaar van heeft uitgezeten.

### Afkomst en opleiding

Ruth Munck was een barones en haar ouderlijk huis was de Erkylän kartano (buitenplaats) in Hausjärvi, ongeveer 20 km ten oosten van Riihimäki.

Zij is geboren in 1886 en was Zweedssprekend. In Helsinki heeft zij onder andere op de Lönnbeckschool gezeten, een elitaire Zweedstalige middelbare school. Hierna is zij in Helsinki een leerling geweest van een handwerkschool en vervolgens heeft zij in Zweden, in Motala, een huishoudschool doorlopen. In 1908 is zij in Helsinki begonnen aan een opleiding voor verpleegster, die zij heeft afgerond in 1910.



De Erkylän kartano in Hausjärvi. Het ouderlijk huis van Ruth Munck.

Ruth Munckin lapsuudenkoti Erkylän kartano Hausjärvellä.

### Met de Finse Jäger aan het oostfront in de Eerste Wereldoorlog.

Ruth Munck was gefascineerd geraakt door de Jägerbeweging. De Finse Jäger (in het Fins: Jääkärit) zijn Finse vrijwilligers die tijdens de Eerste Wereldoorlog een militaire opleiding hebben gevolgd in Duitsland en later in een apart bataljon hebben meegevochten aan het oostfront tegen Rusland.

Saksassa ja taistelivat myöhemmin erillisenä pataljoonana itärintamalla Venäjää vastaan. Heidän pyrkimyksensä oli taistella tulevaisuudessa itsenäisen Suomen puolesta. Ruth Munck kuvasi jääkäriilkkettä myöhemmin kirkkaaksi valonsäteeksi pimeydessä, joka uhkasi musertaa Suomen. Vuoden 1915 kuluessa hän ryhtyi toimiin lähteäkseen jääkäreiden sairaanhoitajaksi. Lopulta hän matkusti joulukuussa 1915 Tukholmaan aikoen jatkaa matkaa sieltä Saksaan. Viisumin saanti Saksaan oli hyvin vaisea, mutta 15. tammikuuta 1916 hän pääsi vihdoin matkustamaan Berliiniin. Siellä hän työskenteli sairaalassa lokakuuhun 1916 asti, jolloin hän sai Saksan viranomaisilta luvan lähteä Latvian Jelgavaan (Mitau) hoitamaan suomalaisia sotilaita yhdessä toisen suomalaisen Schwesterin Saara Rampanes kanssa.

Suomalainen jääkäripataljoona siirrettiin kesäkuussa 1917 Jelgavan rintamalta Liepājaan (Libau) Itämeren rannalle. Ruth Munck

alkoi tuolloin hoittaa suomalaista jääkärikomentajaa Runar Appelbergia, joka oli vakavasti sairaana Tukumsin sotilassairaalassa. Tukums on pieni paikkakunta noin 50 kilometriä Jelgavasta luoteeseen. Munck hoiti Appelbergia, joka oli sairastunut tuberkuloosin seurauksena keuhkokuumeeseen, kuukauden verran tämän kuolemaan asti. Sen jälkeen Munck sai siirron Liepājaan. Helmikuussa 1918 hän palasi Saara Rampanes kanssa jääkäripataljoonan mukana Suomeen höyrylaiva Arcturuksella. He saapuivat Vaasaan 25. helmikuuta 1918.

Ruth Munck ja Saara Rampanen ovat kumpikin kirjoittaneet kirjan ajastaan jääkärien parissa. Ruth Munckin kirjoittama "Bakom jägarnas front" ilmestyi vuonna 1934 ja sen suomenenos "Jääkärien mukana Saksassa" vuonna 1939.

**Sairaanhoitajana sisällissodan aikana**  
Suomen sisällissodan aikana Ruth Muck työskenteli kenraali Mannerheimin

Uitgangspunt hierbij was om te zijner tijd te strijden voor een onafhankelijk Finland. Zij beschreef de Jägerbeweging later als 'een heldere lichtstraal in de duisternis waarin Finland dreigde ten onder te gaan'. In de loop van 1915 vatte zij het plan op om als verpleegster voor de Finse Jäger te gaan werken. Uiteindelijk is zij in december 1915 naar Stockholm gereisd met het doel om



Ruth Munck (derde van links) en Saara Rampanen (eerste van links) en twee Duitse verpleegsters in een veldhospitaal in Letland tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Ruth Munck (kolmas vasemmalta) ja Saara Rampanen (vasemmalla) sekä kaksi saksalaista sairaanhoitajatarta kenttäsairaalassa Latviassa ensimmäisen maailmansodan aikana.

vandaar naar Duitsland te gaan. Het heeft haar veel moeite gekost om een visum voor Duitsland te krijgen, maar op 15 januari 1916 kon zij verder reizen naar Berlijn. Daar heeft zij in een ziekenhuis gewerkt tot oktober 1916, toen zij toestemming kreeg van de Duitse autoriteiten om in Jelgava (Mitau) in Letland, samen met een andere Finse 'Schwester', Saara Rampanen, Finse soldaten te gaan verplegen.

In juni 1917 is het Finse Jägerbataljon van het front bij Jelgava overgeplaatst naar Liepāja (Libau) aan de oostzeekust. Ruth Munck is rond die tijd een Finse Jägercommandant, Runar Appelberg, gaan verplegen, die ernstig ziek in een noodziekenhuis lag in Tukums. Dit is een kleine plaats, ongeveer 50 km ten noordwesten van Jelgava. Appelberg had longontsteking als gevolg van tuberculose en Munck heeft hem verpleegd tot aan zijn overlijden, ruim een maand later. Hierna is zij overgeplaatst naar Liepāja. In februari 1918 is Ruth

johtamien valkoisten joukkojen sairaanhoitajana. Tampereen valloituksen asti hän hoiti sairaita ja haavoittuneita erityisessä sairasjunassa. Sieltä hän siirtyi kenttäsairaalaan Karjalaan.

Pian sisällissodan päätyttyä Ruth Munck avioitui Eduard Ausfeldin, suomalaisen jääkäripataljoonan viimeisen saksalaisen komentajan kanssa, joka oli myös taistellut Suomen sisällissodassa valkoisten puolella. Pari erosi kolme vuotta myöhemmin, vuonna 1921.

### Lotta Svärdin johtokunnassa

Sen jälkeen 1920- ja 1930-luvulla Ruth Munck toimi Lotta Svärdissä johtotehtävissä. Hän liittyi järjestöön vuonna 1923.

Vuosina 1924–1927 hän oli keskusjohtokunnan jäsen toimien samalla lääkintäpäällikkönä. Kaudella 1931–1933 hän toimi lottien Helsingin piirin puheenjohtajana. Ruth Munck osallistui myös lottien kansainvälineen toimintaan. Vuonna 1934 hän



De vlag van de Finse Jäger.  
Suomen jääkärien lippu.

teki lottajohtaja Fanni Luukkosen kanssa pitkän matkan Baltian maihin, Puolaan ja Saksaan.

Ruth Munckin senaikaiset sympatiat Saksan kansallissocialisteja kohtaan ilmenevät kirjeestä, jonka hän lähetti Fanni Luukkosselle vuonna 1939. Kirjeessä hän tuomitsi lotat, jotka olivat kritisointeet Saksan kansallissocialistisia naisia.



**Titelblad van de Finse vertaling van het boek van Ruth Munck over haar periode bij de Jäger dat is gepubliceerd in 1939.**

Nimilehti vuonna 1939 suomennetusta kirjasta, jossa Ruth Munck kertoo kokemuksistaan jääkärien parissa.

Munck, samen met Saara Rampanen, met het Jägerbataljon mee naar Finland gevaren op het stoomschip Arcturus. Zij kwam daar op 25 februari 1918 aan in Vaasa. Ruth Munck en Saara Rampanen hebben ieder apart een boek geschreven over hun tijd

bij de Jäger. De titel van het in het Zweeds geschreven boek van Ruth Munck, dat gepubliceerd is in 1934, is: 'Bakom jägarnas front' ('Met de Jäger aan het front'). Het is in 1939 in het Fins vertaald onder de titel 'Jääkärien mukana Saksassa'.

### **Verpleegster tijdens de Finse**

### **burgeroorlog**

Vervolgens heeft Ruth Munck als verpleegster gewerkt tijdens de Finse burgeroorlog voor de Witte troepen, die onder leiding stonden van generaal Mannerheim. Tot de verovering van Tampere heeft ze zieken en gewonden verpleegd in een daarvoor speciaal ingerichte trein.

Hierna heeft ze in een veldziekenhuis gewerkt in Karelië. Kort na het einde van de burgeroorlog is Ruth Munck getrouwdd met Eduard Ausfeld, de laatste Duitse commandant van het Finse Jägerbataljon, die ook heeft meegevochten aan de kant van de Witten in de Finse burgeroorlog. Het paar is drie jaar later, in 1921, gescheiden.



Op het dek van het stoomschip Arcturus met helemaal rechts Ruth Munck.

Höyrylaiva Arcturusken kannella, oikealla Ruth Munck.

### **Suomalaisen SS-sotilaiden hoitajana ja yhteistyössä Saksan viranomaisten kanssa Berliinissä**

Työskenneltyään talvisodan aikana kenttäsairaalassa Karjalan kannaksella Ruth Munck oleskeli jatkosodan aikana enimmäkseen Saksassa. Syyskuun 1941 ja huhtikuun 1943 välisenä aikana hän teki sinne viisi pitkää matkaa. Suomi oli lähetänyt

Saksaan noin 1200 SS-vapaaehtoista, jotka taistelivat itärintamalla saksalaisten SS-divisioonan Wikingin osana. Suomalaiset osallistuivat muun muassa Kaukasuksen ja Harkovan seudun taisteluihin. Tämä yhteistyö oli saanut alkunsa talvisodan jälkeen välirauhan aikana. Lähettämällä pataljoonan Suomen hallitus halusi turvata Saksalta saatavan vältämättömän avun ja diplomaattisen tuen. Sotilaat saapuivat Saksaan toukokuussa 1941, noin kaksi kuukautta ennen jatkosodan alkamista. Suomessa pataljoona pidettiin jääkärien perintönä, eräänlaisena uutena jääkäripataljoonana.

Haavoittuneet ja sairastuneet suomalaiset SS-sotilaat sijoitettiin sairaaloihin eri puolille Saksaa. Ruth Munckin tehtävään oli jäljittää nämä sotilaat, jotka usein puhuvat vain vähän saksaa, ja tukea heitä kaikin mahdollisin tavoin. Hän välitti myös tiedon näiden sotilaiden olinpaikasta omaisille Suomeen.



Ruth Munck in lotta uniform.

Ruth Munck lottaunivormussa.

### In het bestuur van de Lotta Svärd

In de twintiger en dertiger jaren is Ruth Munck een van de leiders geweest van de

20



Ruth Munck (met witte muts) en Fanny Luukkonen op het station van Riga in Letland op 25 maart 1934.

Ruth Munck (valkolakkinen) ja Fanny Luukkonen Riian asemalla Latviassa 25. maaliskuuta 1934.

Ruth Munckin rooli ei kuitenkaan rajottanut pelkästään sotilaiden voinnista huolehtimiseen, vaan hän toimi Berliinissä myös aktiivisesti suomalaisosotilaiden asioita hoitavassa yhdystoimistossa, jolla oli läheiset siteet Saksan SS-organisaatioon.

Jatkosodan jälkeen Munck matkusti syyllä 1944 uudelleen Saksaan, josta oli nyt virallisesti tullut Suomen vihollinen. Suomen SS-pataljoona oli lakkautettu jo

Lotta Svärd organisatie. In 1923 werd zij lid en van 1924 tot 1927 maakte zij deel uit van het hoofdbestuur, waarbij zij tegelijkertijd ook het hoofd was van de medische afdeling. In de periode 1931-1933 was zij voorzitter van de lotta's in de kring Helsinki. Ruth Munck woonde ook internationale activiteiten bij van de lotta's.

In 1934 heeft zij, samen met de algemene Lotta voorzitter Fanni Luukkonen, een lange buitenlandse reis gemaakt naar de Baltische landen, Polen en Duitsland.

Dat Ruth Munck in die periode sympathiek stond tegenover de nationaalsocialisten in Duitsland, blijkt uit een brief uit 1939 aan Fanni Luukkonen.

Zij liet zich daarin negatief uit over lotta's die kritiek hadden geleverd op nationaalsocialistische vrouwen in Duitsland.

### Zorgverlener ten dienste van Finse SS-soldaten en samenwerking met Duitse autoriteiten in Berlijn

vuonna 1943. Huhtikuussa 1945 Munck palasi Ruotsin kautta Suomeen, jonka hän saapui toukokuussa 1945. Suomessa hän joutui Valpon kuulusteluihin, ja myös todistaja kuultiin. Syyskuussa 1946 Munck pidätettiin ja vangittiin.

Valpo epäili hänen olleen mukana värväämässä suomalaisia naisia toimimaan Saksan vakoilijoina Suomessa. Pitkään kestäneessä oikeudenkäynnissä Munck pyrki osoittamaan syttömyyttensä, ja toisaalta todistajat antoivat hänestä hyvin raskauttavia lausuntoja. Turun hovioikeus antoi tuomionsa 21. marraskuuta 1946. Vaikkei voitukaan näyttää toteen, että Ruth Munck olisi värvännyt suomalaisia naisia vakoilijakoulutukseen, hän oli toiminut välistäjänä heidän työllistämisekseen Saksan armeijassa.

Tämän perusteella Munck tuomittiin neljän vuoden kuritushuonerangaistukseen ja menettämään Suomen kansalaisuus kolmeksi vuodeksi vapautumisen ja jälkeen.

Nadat Ruth Munck tijdens de Winteroorlog in een veldhospitaal op de Karelische landengte had gewerkt, is zij tijdens de Vervolgoorlog het merendeel van haar tijd door gaan brengen in Duitsland. Tussen september 1941 en april 1943 waren dit liefst vijf langdurige reizen. Dit had ermee te maken dat Finland ongeveer 1200 SS-vrijwilligers naar Duitsland had gestuurd die als onderdeel van de Duitse SS-divisie Wiking hebben meegevochten aan het oostfront. Zij hebben onder andere deelgenomen aan gevechten op de Kaukasus en in de buurt van Kharkov. Deze inzet was een gevolg van de samenwerking tussen Finland en Duitsland, die al was begonnen tijdens de 'tussenvrede', de periode tussen de Winteroorlog en de Vervolgoorlog. Door een bataljon te sturen wilde de Finse regering de diplomatieke en noodzakelijke hulp van Duitsland veilig stellen. De soldaten kwamen in mei 1941 in Duitsland aan, dus ongeveer twee

maanden voor het begin van de Vervolgoorlog. In Finland werd het bataljon gezien als een erfenis van de Jäger, dus een soort nieuw Jäger-bataljon.

Gewonde en zieke Finse SS-soldaten werden in ziekenhuizen ondergebracht die over heel Duitsland verspreid waren.

De taak van Ruth Munck was om deze soldaten, die vaak slecht Duits spraken, op te zoeken en ze zo veel mogelijk terzijde te staan. Ook gaf zij de verblijfplaatsen van deze soldaten door aan familie in Finland. Maar de rol van Ruth Munck was niet beperkt tot het welzijn van de soldaten, zij was ook actief betrokken bij het Finse liaisonkantoor in Berlijn dat nauwe banden had met de Duitse SS.

Na de Vervolgoorlog reisde Munck in de herfst van 1944 opnieuw naar Duitsland, wat nu officieel een vijand van Finland was geworden, ondanks dat het Finse SS-bataljon al in 1943 was opgeheven. In april 1945 ging zij via Zweden terug naar



Ruth Munck (vierde van rechts op de voorste rij) en andere genodigden, samen met leden van het Finse SS-bataljon, in Gross Born. Deze plaats ligt tegenwoordig in Polen (ongeveer 80 km ten oosten van Szczecin) en heet nu Borne Sulinowo.

Ruth Munck (eturivissä neljäntä oikealta) ja muita kutsuvieraita suomalaisen SS-pataljoonan jäsenten seurassa Gross Bornissa. Paikkakunta on nykyisen Puolan alueella (noin 80 km Szczecinistä itään) ja sen nimi on nyt Borne Sulinowo.

Tuomio sai valitusprosessin jälkeen lainvoiman 5. kesäkuuta 1947.

### Vankilassa

Koko vankeutensa ajan Ruth Munck nautti erikoiskohteliaa vankilan johdon ja vartijoiden taholta. Hän sai käyttää omia vaatteitaan ja liikkua vankilassa vapaasti. Hän sai myös vastaanottaa vieraita vankilanjohtajan huoneessa, eikä hänen lähtevää ja saapuvaa postiaan juuri rajoitettu. Hän pääsi ehdonalaiseen vapauteen 23. maaliskuuta 1949.

### Myöhemmät vaiheet

Vankilasta vapauduttuaan Ruth Munck asettui Leponiemien kartanoon, jonka hän oli rakennuttanut Hausjärvelle lapsuudenkotinsa Erkylän kartanon maille.

Ruth Munck kiisti koko loppuelämänsä ajan syyllistyneensä maanpetokseen. Hän jatkoi tiivistä yhteydenpitoa jääkäreihin ja suomalaisen SS-pataljoonan jäseniin.



De Leponiemi kartano in Hausjärvi, die Ruth Munck heeft laten bouwen op het terrein van haar ouderlijk huis (Erkylän kartano).

Leponiemien kartano, jonka Ruth Munck rakennutti Hausjärvelle lapsuudenkotinsa Erkylän kartanon maille.

Finland, waar ze in mei 1945 aankwam. Na een ondervraging door de Staatspolitie (Valpo) en het horen van getuigen, werd Munck in september 1946 gearresteerd en gevangengeset. De Valpo vermoedde dat zij betrokken was geweest bij het werven van Finse vrouwen in Duitsland voor spionagedoeleinden in Finland. Het werd een langdurig proces waarin Munck

probeerde haar onschuld aan te tonen en er aan de andere kant getuigen met verklaringen kwamen die heel belastend voor haar waren. Het Hof van Beroep van Turku heeft op 21 november 1946 uitspraak gedaan. Hoewel niet kon worden bewezen dat Ruth Munck Finse vrouwen had gerekruteerd voor spionagetraining, had zij wel bemiddeld om werk voor ze te vinden in het Duitse leger. Op basis hiervan werd Munck veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf en verlies van de Finse nationaliteit tot drie jaar nadat ze was vrijgelaten. Op 5 juni 1947 werd het vonnis bekrachtigd in een hoger beroep.

### Verblijf in de gevangenis

Tijdens de hele periode in de gevangenis kreeg Ruth Munck een speciale behandeling van de gevangenisdirectie en de bewakers. Zij kon haar eigen kleren dragen en kon vrij door de gevangenis lopen. Bezoekers mocht zij ontvangen in de kamer

### Jälkisanat

Ruth Munckille keskeistä oli itsenäinen Suomi, ja hänen mukaansa Saksa oli ainoa maa, joka saattoi olla tässä apuna. Ilmeisesti hän katsoi Saksan julmuudet lievelmiöksi. Kaikki paha tuli hänen mielestään Venäjältä, ja hän vastustikin kommunismia kiihkeästi.

Syyskuussa 1944 Munck oli hyvin pettytynyt Mannerheimin sopissa aselevosta Neuvostoliiton kanssa. Munckin oleskelu Berliinissä syyskuusta 1944 huhtikuuhun 1945 osoittaa, että hän vieläkin toivoi Saksan voivan voittaa sodan Neuvostoliittoa vastaan. Berliiniä pommittiin tuolloin ankarasti, ja hänen on täytynyt kokea pelokaita hetkiä.

Ruth Munckin 85. syntymäpäivänä vuonna 1971 toimittaja Tauno Kuusmäki haastatteli häntä ja Saara Rampasta radio-ohjelmaan. Haastattelu on kuultavissa internetissä ja heidän äänensä ovat hyvin selviä.

Ruth Munck kuoli vuonna 1976.

Arnold Pieterse

Käännös: Leena Määttänen

van de gevangenisdirecteur en ook waren er nauwelijks beperkingen voor het sturen en ontvangen van post. Op 23 maart 1949 is zij vervroegd vrijgelaten.

### Haar latere leven

Na haar ontslag uit de gevangenis is Ruth Munck in de Leponiemi kartano in Hausjärvi gaan wonen. Aan het eind van de twintiger jaren had ze deze buitenplaats laten bouwen op het terrein van haar ouderlijk huis, de Erkylän kartano. In haar verdere leven is zij al de beschuldigingen van landverraad blijven ontkennen. Zij is nauwe banden blijven onderhouden met Finse Jäger en leden van het Finse SS-bataljon.

### Nwoord

Voor Ruth Munck was een onafhankelijk Finland de hoofdzaak en zij zag kennelijk Duitsland als het enige land dat hierbij kon helpen. De Duitse gruweldaden nam zij blijkbaar op de koop toe. In haar ogen

kwam al het kwaad uit Rusland en zij was ook nog eens fel anticomunistisch.

In september 1944 was Munck erg teleurgesteld dat Mannerheim een wapenstilstand met de Russen was overeengekomen. Dat zij er vervolgens voor gekozen heeft om van september 1944 tot april 1945 in Berlijn door te brengen, laat zien dat zij nog steeds de hoop had dat Duitsland de oorlog tegen Rusland kon winnen. De stad is in die periode zwaar gebombardeerd en zij moet daar angstige momenten hebben meegemaakt. In 1971 is Ruth Munck op haar 85ste verjaardag, samen met Saara Rampanen, geïnterviewd voor een radio programma door de journalist Tauno Kuusmäki. Dit interview is te horen op het internet en hun stemmen zijn heel duidelijk.

Ruth Munck is in 1976 overleden.

Arnold Pieterse



Ruth Munck (links) en Saara Rampanen (rechts) tijdens de 70ste verjaardag van Ruth op 15 augustus 1956.  
Ruth Munck (vasemmalla) ja Saara Rampanen (oikealla) Ruthin 70-vuotispäivänä 15. elokuuta 1956.

# Een snel Fins voorjaar

een onvergetelijke ervaring

Voor mijn werk met het schrijven van artikelen voor Nordic Magazine kwam ik op diverse plekken in Noord-Europa. Door de jaren heen was dat eigenlijk in alle seizoenen. Daardoor krijg je een mooi beeld van de ontwikkeling van de natuur in die landen. Als natuurliefhebber maakt dat extra veel indruk. Een van de indrukwekkende reizen die ik maakte was in het meerengebied rond Savonlinna.

Fred Geers

Toen ik uit het vliegtuig stapte op een van de eerste dagen van april, zag ik hopen sneeuw aan de rand van de luchthaven. Ik weet dat de winter in Finland lang en koud kan zijn. Dat had ik al eerder ervaren. Nu ben ik ook een winterliefhebber, dus de winters had ik al eerder op diverse plaatsen al zeer prettig ervaren. Heerlijk om er in de sneeuw én op het ijs van te genieten. Maar dit keer zo in april voelde



ik de warmte van de zon en het plotseling ontwikkelende voorjaar. Fantastisch om in een paar dagen tijd de kale berken van de winterrust zo snel te zien overgaan in het voorjaar. Je zag het haast groeien. Kale berken werden in korte tijd groen. Maar ook de hele natuur ontwaakte in korte tijd.

24

## Nopea kevään tulo Suomessa

unohtumaton kokemus

Nordic Magazine-lehden toimittajana olen käynyt vuosien mittaan useissa paikoissa Pohjois-Euroopassa kaikkina vuodenaikeina. Niin ollen olen saanut hyvän kuvan luonnon kehityksestä näissä maissa. Luonnonystäväni on tämä minulle erityisen mielenkiintoista. Yksi mieleenpainuvista matkoistani johti Savonlinnan järvialueelle.

Kun astuin koneesta yhtenä huhtikuun alkupäivistä, näin lentokentän reunilla lumikasoja. Oman kokemukseni perusteella tiedän, että talvi Suomessa voi olla pitkä ja kylmä.Pidän myös talvesta, olen kokenut talvet erittäin miellyttäviksi useissa maissa. Ihana nauttia lumesta ja jäätä. Mutta tällä kertaa huhtikuussa tunsin auringon lämmön ja yhtäkkiä heräävän kevään. On fantastista nähdä talvilevossa olevien lehdettömien koivujen heräävän lyhyessä





### Een vos besluip een paar kraanvogels

Zingende vogels aan alle kanten. Je voelde, rook en ervoer de groei aan alle kanten. Onvoorstelbaar om te zien hoe snel de Finse meren weer ijsvrij werden en het ijs weer in water veranderde. Op een kale akker liepen twee kraanvogels verkennend rond.

Waarschijnlijk nog een beetje na de lange reis uit het zuiden trippelden ze wat onwennig langs de rand van het bos. Een vos liep te loeren, maar uiteindelijk droop deze toch weer af. De vogels konden veilig hier hun toekomst opbouwen in het Finse land.

ajassa kevääseen. Näet lehtien melkein kasvavan silmissäsi. Koivut muuttuvat vihreiksi parissa päivässä. Koko luonto heräsi yhtäkiä kevääseen, lintujen laulua kuului joka puolelta.

Luonnon kasvun voi kokea kaikilla aisteilla. Oli uskomatonta nähdä kuinka nopeasti Suomen järvet vapautuivat jäälleittäään, jää muuttui virtaavaksi vedeksi.

Kaksi kurkea tallusti ympäristöä tutkiskellen pellolla. Todennäköisesti uupuneina pitkän muuttomatkana jälkeen ne tepastelivat hie man levottomasti metsän reunaa pitkin. Kettu hiipi uteliaana niitä katsomaan, mutta lähti lopulta taas omille teilleen. Kurjet pystyivät turvalisesti aloittamaan pesänrakennuksen näissä maisemissa. Savonlinnan lisäksi kävin myös useaan otteeseen järvienv ympäriömällä hurmaavan kauniilla Punkaharjulla. Luston metsämuseo oli tosi erikoinen elämys. Ihana kävellä siellä puiden keskellä puulajipuistoissa ja tutustua nimilappujen perusteella eri lajikkeisiin.





26

Täälläkin voi nähdä kuinka nopeasti kaikki kehittyvät talven jälkeen.

Vierailu Suomen järvialueelle ei olisi täydellinen ilman vesimatkaa. Oravissa menimme vesille sähköveneellä; samalla Linnansaaren kansallispuistoon kuuluvalla järvellä olin luistellut edellisenä vuonna. Oli niin erikoista olla siellä täysin erilaisissa olosuhteissa. Kaiken kaikkiaan nämä pari päivää järvialueella tekivät minuun valtauksen vaikutukseen, vaikka olin ollutkin siellä muina vuosina eri vuodenaikeina.

En koskaan unohda tätä Suomen kevättä.

Fred Geers

Käännös: Irja Lammers

Behalve in Savonlinna maakte ik uitstapjes naar Punkaharju, een prachtige plek tussen de meren. Bijzonder ook om een wandeling te maken in het bosbouwmuseum in Lusto. Heerlijk om tussen al die bomen en bospercelen te lopen met de beschrijving van al die boomsoorten. Ook hier zag je hoe snel alles zich na de winter ontwikkelde. Een bezoek aan het Finse merengebied zou niet af zijn zonder een tocht op het water. In Oravi gingen we met een elektrische boot het water op, waar ik jaren eerder op het ijs schaatste in het nationaal park van Linnansaari. Zo bijzonder om nu dit gebied op een heel andere manier te verkennen. Al met al maakte deze paar dagen in het merengebied een enorme indruk op me, terwijl ik er in andere jaren in andere seizoenen al geweest was.

Dit Finse voorjaar vergeet ik nooit meer.

Fred Geers





27



# Literatuur uit het dal van de Tornio-rivier

Gerard Rijerse

Er worden uit het Fins nog nauwelijks boeken vertaald. Ik ken geen vertalingen van Finse literatuur uit 2018 en 2019. Voor dit jaar staat er zover ik weet slechts één vertaling op de rol: in juli 2020 verschijnt de vertaling van *Lasten Planeetta* (Kinderplaneet) van Riikka Pulkkinen bij de Arbeiderspers. Annemarie Raas vertaalde het.

Maar dat wil niet zeggen, dat er geen Nederlandse vertalingen verschijnen van boeken die zich afspelen in het Finse taalgebied, zoals het gebied ten noorden van de Botnische Golf, het dal van de Tornio-rivier, dat zowel in Finland ligt als in Zweden. Het dialect dat er gesproken wordt is een Fins dialect, dat meän kieli ('onze taal') wordt genoemd. Het is jammer dat er geen verhalen zijn vertaald van de Finse *Rosa Liksom* (1958), die ook afkomstig is uit het Tornio-rivierdal. Zij heeft in het dialect dat daar



28

## Kirjallisuutta Tornionjokilaaksosta

Suomenkielisiä kirjoja ei enää juuri käännetä Hollannaksi. Tiedossani ei ole yhtäkään suomenkielistä käännettyä kaunokirjallista teosta vuosilta 2018 ja 2019. Kuluvalle vuodelle tiedossani on vain yksi käänös: kesäkuussa 2020 Arbeiderspers julkaisee käänöksen Riikka Pulkkisen Lasten Planeesta (Kinderplaneet). Annemarie Raas toimi kääntäjänä.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei Hollanninkielisiä käänöksiä olisi ilmestynyt kirjoista, joiden tapahtumat sijoittuvat suomenkielen puhuma-alueelle, kuten perämeren pohjoispuolella sijaitsevaan Tornionjokilaaksoon. Tornionjokilaakso sijaitsee Suomen ja Ruotsin rajalla. Alueella puhutaan meänkieltä, jonka yleisesti katsotaan usein olevan suomen kielen murre. On harvillista, että tornionjokilaaksolaisen Rosa Liksomin (1958) kirjoja ei ole käännetty

hollanniksi. Liksom on kirjoittanut meänkiellä useita tarinoita, joiden tunnelma vaihtelee monipuolisesti iloisesta surulliseen. Tässä artikkelissa käsittelemme kahden ruotsalaiskirjailijan, Mikael Niemen ja Nina Wähän, kirjojen käänöksiä.

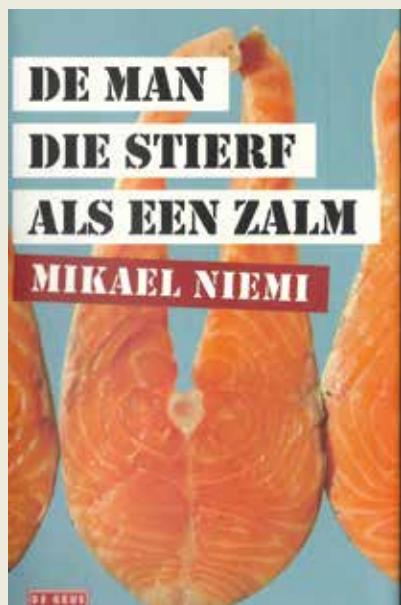
Mikael Niemi asuu ja työskentelee yhdessä friisiläisen vaimonsa, Eelke Tuman, kanssa Ruotsin ja Suomen rajalla, Tornionjokilaakson Pajalassa (Eelke Tuma on myös kirjailija, ja julkaisee kirjoja friisin kielellä.). Pajala sijaitsee Ruotsin puolella. Mikael Niemeltä (1959) on käännetty kolme kirjaa, joissa tapahtumapaikkana on Pajala. Ensimmäisenä käännettiin vuonna 2002 ilmestynyt Populärmusik från Vittula (hollanninkielinen käänös Popmuziek uit Vittula, suomeksi Populaarimusikiikkia Vittulajänkältä). Vuonna 2006 ilmestyi Niemen vaimolleen Eelkelle omistama Mannen som dog som

wordt gesproken erg stemmige, soms vrolijke, soms droevige, verhalen geschreven. In dit artikel gaat het om vertalingen van boeken van twee Zweedse auteurs, Mikael Niemi en Nina Wähä.

Mikael Niemi woont en werkt met zijn Friese vrouw Eelkje Tuma in Pajala, aan de Zweedse kant van de Fins-Zweedse grens (Eelkje Tuma schrijft ook romans, zij publiceert in het Fries). Van Mikael Niemi (1959) werden drie boeken vertaald, die zich alle in dit gebied afspeLEN.

Als eerste in 2002 Populärmusik från Vittula (in het Nederlands vertaald met de titel Popmuziek uit Vittula, in het Fins als Populäärimusiikkia Vittulajänkältä), in 2006 het aan zijn vrouw Eelkje opgedragen Mannen som dog som en lax (De man die stierf als een zalm; Mies joka kuoli kuin lohi), en in 2019 Koka Björn (Beren koken, Karhun keitto).

Vooral het eerste en het derde boek vind ik erg geslaagd.



en lax (De man die stierf als een zalm; Mies joka kuoli kuin lohi), ja vuonna 2019 Koka Björn (Beren koken, Karhun keitto).

aviiisi 3

Nina Wähä (1979) werd geboren in Stockholm en woont er ook. Haar moeder komt uit het Tornio-rivierdal. De Nederlandse vertaling van haar boek Testamente (Testament), verscheen in februari van dit jaar. Er is ook een Finse vertaling: Testamentti. Nina Wähä brak internationaal door met Testament. Het werd binnen een paar weken aan negen landen verkocht en stond in Zweden na verschijning onafgebroken in de bestsellerlijsten en de hotlists van de critici. Behalve schrijver is Wähä actrice en zangeres van de band Lacrosse.

Testamente is de geschiedenis van het gezin Toimi die zich afspeelt aan de Finse kant van de Tornio-rivier aan het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw. Het verhaal wordt verteld vanuit het gezichtspunt van elk van de 12 kinderen uit het gezin, met veel aandacht voor de rol van de vader Pertti. De moeder van het gezin, Siri, komt uit Suonlahti, een plaatsje in Oost-Karelië, nu in Rusland, in de buurt van Värtsilä.

29

Mielestäni erityisesti ensimmäinen ja kolmas kirja olivat sangen onnistuneita.

Nina Wähä (1979) syntyi Tukholmassa, ja asuu siellä edelleen. Hänen äitinsä on kuitenkin kotoisin Tornionkilaaksosta. Hollanninkielinen käänös hänen kirjastaan Testamente (Testament) ilmestyi tämän vuoden helmikuussa. Kirjasta on tehty myös suomenkielinen käänös: Testamentti. Testamentista tuli kansainvälinen menestysteos. Se myytiin parissa viikossa yhdeksään eri maahan, ja johti sekä Ruotsin bestsellerlistoja, että kriitikkojen suosittelulistoja. Wähä on paitasi kirjailija, myös Lacrosse-nimisen yhteen laulaja.

Testamentti kertoo tornionkilaaksolaisen Toimin perheen elämästä 1980-luvun Suomessa. Tapahtumia kuvataan perheen 12 lapsen silmin, ja siinä keskitytään tarkkailemaan perheen isän, Pertin, roolia. Perheen äiti, Siri, on kotoisin Suonlahdelta, nykyään Venäjälle kuuluvasta Itä-Karjalasta, läheltä Värtsilää. Pertti ja Siri tapasivat toisensa

KESÄKUU JUNI 2020

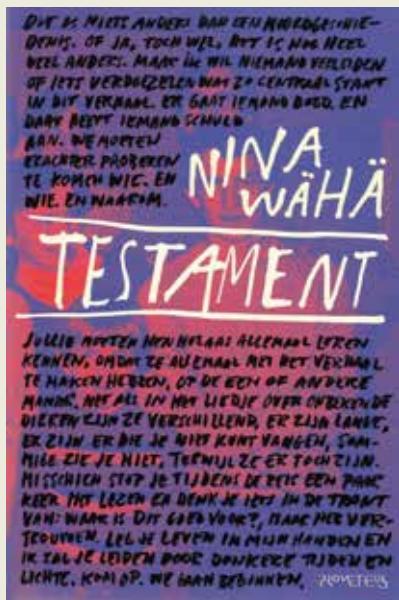


Pentti en Siri ontmoeten elkaar in de Winteroorlog. De oudste kinderen zijn als het verhaal zich afspeelt, al het huis uit. Pentti is een potentaat en niet erg geïnteresseerd in zijn kinderen. Siri hield de boel bij elkaar. De kinderen zijn van mening dat moeder Siri moet scheiden van Pentti. En dat gebeurt ook uiteindelijk. Moeder gaat met de jongste kinderen in de buurt van Kemi wonen. Maar er valt ook een dode, er is een brand gesticht, volgelingen van Laestedius spelen een rol (in 'Beren koken' ook), er is een erfelijkheidswetenschap.

Als u een mooi, niet al te somber boek over het Finse noorden wilt lezen, kan ik het u aanbevelen.

Gerard Rijerse

30



Talvisodan aikana Kirjan tapahtumien aiakaan perheen vanhimmat lapset ovat jo muuttaneet omilleen. Pentti oli arvovaltainen mies, eikä kovin kiinnostunut lapsistaan. Siri piti perheen kasassa. Perheen lasten mielestä Sirin tulisi erota Pentistä. Lopulta niin tapahtui. Äiti muuttaa perheen nuorimpien lasten kanssa Kemiin. Mutta tarinaan liittyy myös kuolema, tuhopolto, lestadiolaiset (samoin kuin kirjassa 'Karhun keitto'), sekä ongelmia perinnönjaossa.

Jos etisit kaunista, eikä liian synkästi kirjottettua Pohjois-Suomeen sijoittuvaa kirjaa, voin lämpimästi suosittelua sitä sinulle.

Gerard Rijerse

Käännös: Sanna-Mari Kuisma

# Ontdek de plek Aviisi 2020-1

In AVIISI nummer 2020-1 op bladzij 31 vroegen wij of iemand "deze plek" kende. Het antwoord: De plek is in Alajärvi

Alajärvi staat bekend als de plaats waar Aino en Alvar Aalto hun zomers doorbrachten. Alajärvi heeft als enige in de wereld werk van Alvar Aalto over een periode van 80 jaar. Het centrum van Alajärvi biedt een doorsnede van het werk van de architect vanaf de eerste openbare gebouwen uit de zogenaamde witte periode tot aan de laatste werken van Aalto's architectenbureau. Het Aalto centrum van Alajärvi wordt gevormd door het gemeentehuis, het gemeenschapshuis van de kerk, het oude plaatselijke ziekenhuis, een jeugdthonk, de Villa Väinölä en de door het kantoor van Aalto vervolmaakte bibliotheek. Alajärvi maakt deel uit van het nationale netwerk

van Alvar Aalto gemeenten, dat ook internationaal samenwerkt. Tijdens de zomer wordt in de gemeente een veelzijdige cultuurgebeurtenis georganiseerd, het zogenaamde Aaltoa en Aariota festival, dat het publiek een interessant programma biedt waarbij de architectuur van Alvar Aalto gecombineerd wordt met muziek van hoog niveau.

Jammer genoeg was er deze keer geen winnaar.



31

## Tunnetko tämän paikan Aviisi 2020-1

Aviisin 2020-1 numerossa kysyimme sivulla 31 mikä mahtaisi olla kyseinen paikka.

Vastaus : Paikka on Alajärvi

Alajärven kaupunki tunnetaan Aino ja Alvar Aallon kesänviettopaikkana. Alajärvellä on ainoana maailmassa arkkitehti Alvar Aallon töitä 80 vuoden ajalta. Alajärven keskus-taajama tarjoaa läpileikkauskseen arkkitehdin tuotannosta aina ensimmäisestä julkisesta rakennuksesta valkoisen kauden kautta Aallon arkkitehtitoimiston viimeiseen luomukseen. Alajärven Aalto-keskuksen muodostavat kaupungin virastot, seurakuntatalo, vanha kunnansairaala, nuorisoseurantalo, Villa Väinölä ja Aallon toimiston viimeistele-mä kaupunginkirjasto. Alajärvi on osa valta-kunnallista Alvar Aalto kaupunkiverkostoa, joka tekee myös tiivistä kansainvälistä yhteistyötä. Kesäisin kaupungissa järjestetään

monipuolin kulttuuritapahtuma "Aaltoa ja Aarioita" - festivaali, joka tarjoaa yleisölle mielenkiintoisen ohjelmiston yhdistääne Alvar Aallon kotimaisemat ja arkkitehtuurin korkeatasoiseen musiikkiin.

Tällä kertaa emme valitettavasti löytäneet voittajaa.



# Ontdek de plek

## Prijsvraag

Wat is de locatie van de foto? Wie het herkent, kan de oplossing sturen naar de redactie. Mocht je nog speciale herinneringen aan de plek hebben, vermeld die dan ook.

Voor de winnaar van het raadsel ligt een mooie Fins gerelateerde prijs klaar.

Dit keer een theedoek en schort van Marimekko, een vriendelijk donatie van Mervision.com

In de volgende Aviisi wordt de winnaar bekend gemaakt en wordt wat meer over de plek verteld.

>> aviisi@vnf.nu

## Aanwijzing:

Op deze plaats hebben tenminste een koning en twee tsaren verbleven.

32

# Tunnetko tämän paikan

## Kilpailu

Jos tunnstat paikan, niin vastauksen voi lähetä toimitukseemme  
Mikäli sinulla on muistoja kyseisestä paikasta, kerrohan niistä myös.

Oikein vastanneiden kesken arvotaan hieno Suomi-aiheinen palkinto.  
Tämäkertainen voittaja saa palkinnoksi Marimekon astiappyhkeen ja esiliinan.  
Palkinnon on lahjoittanut Mervision.com

Voittajan nimi on luettavissa seuraavassa numerossa jossa kerromme myös lisää kyseisestä paikasta.

>> aviisi@vnf.nu

## Vinkki:

Kyseisessä paikassa on levänyt ainakin yksi kuningas ja kaksi tsaaria



33

# VNF4U

## VNF

### lidmaatschap kado

Onze Fins-Nederlandse Vereniging verbindt ons al vele jaren. Door samen de Finse traditionele feesten te vieren, door te genieten van Finse gerechten en muziek, door elkaar te ontmoeten en elkaar op de hoogte te houden van Finse culturele activiteiten, zowel in Nederland als in Finland.

Doe jij iemand een VNF jaarlidmaatschap kado?

Voor alle leden organiseren wij:

- Finse culturele evenementen
- Aviisi: een tweetalig ledenmagazine
- Online agenda met Finse cultuur in Nederland

Dat kan eenvoudig: vul het formulier hiernaast in, maak een foto en stuur het naar [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

34

# VNF4U

## VNF

### Jäsenlahja

Suomalais-hollantilainen yhdistyksemme on tuonut meitä yhteen jo monien vuosien ajan. Juhlimalla suomalaisia perinteisiä juhlia yhdessä, nauttimalla suomalaisesta ruuasta ja musiikista, toisiamme tapaamalla ja pitämällä toisemme ajantasalla suomalaisesta kulttuuritoiminnasta sekä Hollannissa että Suomessa.

Antaisitko jollekin VNF:n jäsenyyden lahjaksi? Järjestämme kaikille jäsenille:

- Suomalaisia kulttuuritapahtumia
- Aviisi: kaksikielinen jäsenlehti
- Online tapahtumakalenteri: suomalaista kulttuuria Hollannissa

Se on yksinkertaista: täytä oikealla oleva lomake, otta siitä valokuva ja lähetä osoitteeseen [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

# KADOKAART

# LAHJAKORTTI



VERENIGING NEDERLAND-FINLAND  
ALANKOMAAT-SUOMI YHDISTYS



35

..... geeft een lidmaatschap  
van de VNF kado aan .....  
..... antaa lajaksi VNF:n  
jäsenyyden .....

Ik meld je aan voor / Tilaan sinulle:

- Het tweetalige ledenblad per post / Kaksikielisen jäsenlehden postitse
- Gezellige culturele evenementen / Viihtyisiä kulttuuritapahtumia
- Heel veel informatie over Finland / Paljon Suomeen liittyvää tietoa

Maak een foto en mail deze naar: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

Ota valokuva ja lähetä se: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)



# Tegenstrijdige gedachten over Helsinki

Corona heeft ieders dagelijkse leven veranderd. Hoewel er niets goeds is aan de ziekte zelf, heeft het laten zien hoe flexibel mensen zijn. Mijn eigen gevoelens over de veranderingen variëren van dag tot dag en daarom noem ik hier een paar gedachten uit het Corona-tijdperk.

Vreselijk om in Helsinki te wonen! Dat zelfs in het meest dichtbevolkte gebied van Helsinki, Kallio! Parken en recreatiegebieden zitten vol met mensen. Tijdens de spitsuren is het beter geen boodschappen te gaan doen. Een appartementengebouw is op dit moment zeker niet de meest comfortabele plaats om in te wonen.

Geweldig om in Helsinki te wonen! Een van mijn vrienden woont in Milaan, een andere in New York. Met andere woorden, dit Helsinki is zo slecht niet... De natuur is

toch dichtbij en wanneer je de parken en officiële recreatiegebieden van de stad verlaat, is er genoeg ruimte voor iedereen. De meeste Finnen houden gewoonlijk een veilige afstand van anderen - een afstand van minstens een meter was al normaal vóór de corona.

Telewerken is vreselijk! Alle dagen veranderen in een gelijke puinhoop.

Telewerken is geweldig! Allereerst het feit dat ik de mogelijkheid heb om dit te doen! Ik heb verschillende langlopende projecten voltooid die op kantoor waren blijven liggen.

Het bezit van een hond is vreselijk! Wat als we in quarantaine worden geplaatst? En krijgen ze het coronavirus?

# Ailahtelevaisia ajatuksia Helsingistä

Korona on muuttanut kaikkien arkea. Vaikka itse taudissa ei ole mitään hyvää, se on osoittanut, kuinka sopeutuvaisia ihmiset ovat. Omat tunteeni muutoksista vaihtelevat päivittäin ja siksi listaan tässä muutamia korona-ajan ajatuksia.

Kamalaa asua Helsingissä! Ja vielä Helsingin tiheimmin asutullaalueella Kalliossa! Puistot ja ulkoilualueet ovat täynnä ulkoilevat ihmisiä. Kauppaan ei ole mitään asiaa ruuhka-aikaan. Kerrostalo ei todellakaan ole miellyttävin asumismuoto juuri nyt.

Ilhanaa asua Helsingissä! Yksi ystäväni asuu Milanossa, toinen New Yorkissa. Eli eipä tämä Helsinki niin paha olekaan... Luonto on kuitenkin lähellä ja kun lähtee kaupungin puistoja ja virallisten ulkoilualueiden ulkopuolelle, tilaa riittää kyllä kaikille. aviasi 3

Suurin osa suomalaisista pitää luonnonstaan turvaväliä muihin - vähintään metrin etäisyyys oli normaalina ennen koronaakin.

Etätyö on kamalaa! Kaikki päivät muuttuvat samanlaiseksi mössöksi.

Etätyö on ihanaa! Ensinnäkin jo se, että minulla on siihen mahdollisuus! Olen saanut valmiiksi useita pitkäaikaisia projekteja, jotka junnasivat paikallaan toimistolla.

Koiran omistaminen on kamalaa! Mitä jos joudumme karanteeniin? Entä sairastuvatko ne koronavirkseen?

Koiran omistaminen on ihanaa! Yksi osa-alue elämässämme pysyy samana! Koirat tuovat rytmää elämään ja pitävät seuraa, kun pitää eristäytyä ihmisistä.

Het bezit van een hond is geweldig! Een aspect van ons leven blijft hetzelfde! Honden brengen ritme in ons leven en honden gezelschap wanneer je je van mensen moet isoleren. Mijn vriend is niet de meest enthousiaste hondenverzorger ter wereld, maar hij berekende opgewonden dat als hij twee honden apart uitlaat, hij tenminste een uur per een dag buiten kan zijn, zelfs als Finland een soortgelijke restrictie zou krijgen als Spanje en Italië, waar de hond alleen het blokje om uitgelaten mocht worden.

Afschuwelijk, de zomer is verpest! Mijn droom was om dit jaar eindelijk naar Nederland te komen. Velen in mijn vriendenkring wonen in het buitenland en zij wachten met smart wanneer de grenzen weer open gaan.

Heerlijk, de zomer in Finland! Een zomervakantie in de huisjes van mijn familie in Mikkeli en Lieksa bespaart geld en klimaat.

En vooral naar Lieksa is het zo'n lange reis dat er nu deze keer genoeg tijd is om daar langer te blijven. Vrienden die in het buitenland wonen en naar Finland waren gekomen voordat de grenzen werden gesloten, zullen hier nog lang blijven tot de beperkingen van het isolement worden opgeheven.

In zulke vreemde tijden mag je geen grote consistentie van jezelf (of een columnist) verwachten. Hopelijk zullen Helsinki, werk, honden en zomer snel weer hetzelfde zijn en hebben we allemaal iets anders over te denken dan corona.

Best wishes,  
Oona

Vertaling: Maija Mulder

Avomieheni ei ole mikään maailman innokkain koirien hoitaja, mutta laskeskeli innoissaan, että saa kahta koiraa erikseen ulkoiluttamalla aikakin tunnin verran päävässä ulkoilua, vaikka Suomeen tulisi samanlainen ulkonaliikkumiskielto kuin Espanjassa ja Italiassa, jossa koiraa sai pahimillaan ulkoiluttaa vain korttelin ympäri.

Kamalaa, kesä on pilalla! Haaveissani oli päästä tään vuonna pitkästä aikaa Hollantiin. Lähipiirissäni on paljon ulkomailla asuvia ihmisiä, jotka tuskaillevat, koska rajat aukeavat.

Ihanaa, kesä Suomessa! Kesäloma perheeni mökkeillä Mikkeliissä ja Lieksassa säästää rahaa ja ilmostoa. Ja varsinkin Lieksaan on niin pitkä matka, että kerrankin siellä ehtii viettää tarpeeksi aikaa. Ne ulkomailla asuvat ystävät, jotka tulivat Suomeen ennen rajojen sulkeutumista, ovat täällä vielä

pitkään sen jälkeen, kun eristäytymisrajoitukset alkavat helpottua.

Nämä outoina aikoina ei kannata odottaa suurta johdonmukaisuutta itseltään (tai kolmannesta). Toivottavasti Helsinki, työ, koirat ja kesä ovat pian taas ennallaan, ja meilä kaikilla on muuta ajateltavaa kuin korona.

Best wishes,  
Oona

# Beroepsmatig organiseren

kwam vanuit Nederland naar Finland

Na tien jaar in Utrecht en na drie kinderen merkte Anne te Velde-Luoma dat zij te veel spullen bezat en dat maakte haar bezorgd. Zij vertelt hoe zijzelf de beroepsgroep van beroepsorganisatoren leerde kennen en waarom het afstand nemen van overbodige spullen zo moeilijk is voor Finnen.

Anne te  
Velde-Luoma

Wat ziet het er mooi uit: Al mijn uit Finland meegenomen boeken, studieboeken, souvenirs, handwerkmaterialen en allerlei projecten die wachten om opgepakt te worden – alles in goede orde op de nieuwe boekenplank.

Het was halverwege de jaren negentig en ik woonde tien jaar in Nederland. Ons derde kind was geboren en het huis hadden wij moeten uitbreiden. Dankzij de uitbreiding kreeg ook ik een echte werkruimte. Op de



Collage met Finse spullen. Kollaasi suomalaisen tavaroiden kanssa

nieuwe boekenplanken konden nu al mijn hobbyprojecten een plaats krijgen. Dat waren er in navolging van mijn veelzijdig begaafde moeder een stuk of tien. Terwijl ik het resultaat bewonderde, ging het door mijn hoofd: Wanneer krijg ik dit allemaal gedaan? Ik realiseerde mij dat als ik 20 jaar huisarrest zou krijgen ik mij niet zou hoeven vervelen. Al snel merkte ik dat ik niet de enige ben met een gebrek aan ruimte

38

## Ammattijärjestäminen

tuli Suomeen Hollannista

Kymmenen Utrechtin-vuoden ja kolmen lapsen jälkeen Anne te Velde-Luoma huomasi omistavansa liikaa tavaraa ja huolestui. Hän kertoo, miten hän itse tutustui ammattijärjestäjien ammattikuntaan ja miksi turhasta tavarasta luopuminen on meille suomalaisille niin kovin vaikeata.

Oli 1990-luvun puoliväli ja olin asunut Hollannissa kymmenen vuotta. Kolmas lapsemme oli syntynyt ja kotia olli pitänyt laajentaa. Remontin ansiosta minäkin sain kunnon työhuoneen. Sen uusiin hyllyihin mahtuivat nyt kaikki harrastusprojektini, joita minulla monilahjakkaan äitini esimerkin mukaisesti oli kymmenittäin. Lopputulosta ihaillessani jokin alkoi kaihertaa mieltäni: Milloin saisim kaiken tämän tehtyä? Täjusin, että jos joutuisin 20:ksi vuodeksi kotiarestiin, en pitkästyi.



Toerisme bracht souvenirs in en op de kast. Matkailu toi matkamuistoja kaapiin ja sen päälle.

Pian huomasin, että en ole ainoa, jota tiilen ja ajan puute vaivaa. Kiinnostuin Yhdysvalloissa kehitetystä järjestämisen ja ajankäytön filosofiasta. Paria vuotta myöhemmin kouluttauduin Annelies van Overbeekin johdolla professional organizeriksi



Fins speelgoed uit de jaren 60.

Suomalaisia leluja 1960-luvulta

en tijd. Ik raakte geïnteresseerd in een in de Verenigde Staten ontwikkelde filosofie over organiseren en tijdsbesteding. Een paar jaar later schoolde ik mij onder leiding van Annelies van Overbeek tot een professional

organizer ofwel een beroepsorganisator. Het was met name Van Overbeek die de benaming professional organizer en dat werkgebied vanuit de VS naar Europa bracht in het midden van de negentiger jaren. Ik begon ook mijn eigen onderneming.

Het werk van een beroepsorganisator bestaat uit het helpen van een klant met het creëren van ruimte en tijd in zijn leven. Meestal betekent het dat spullen en onnodig papierwerk weggegooid wordt, opdat de echt belangrijke zaken een eigen plek in huis kunnen krijgen. Op die manier is het ook makkelijk de zaken op orde te houden. De shifting wordt altijd samen met de klant gedaan: die neemt de beslissingen over wat wordt weggegooid en wat wordt bewaard.

Vaak heeft de klant een beperking zoals ADHD, beginnende dementie of het syndroom van Asperger. Ook kan haar of zijn leven grondig veranderd zijn door de geboorte van een kind of een echtscheiding.

eli ammattijärjestäjäksi. Juuri van Overbeek toi professional organizer -nimikkeen ja toimialan Yhdysvalloista Eurooppaan 1990-luvun puolivälissä. Perustin myös oman yrityksen.

Ammattijärjestäjän tehtävä on auttaa asia-kastaan luomaan elämäänsä tilaa ja aikaa. Usein se tarkoittaa, että tarpeettomaksi käyneet tavarat ja dokumentit karsitaan, jolloin tärkeille jää tilaa ja niille voidaan luoda omat paikkansa kodissa. Silloin järjestystä on myös helppo pitää yllä. Karsinta tehdään aina yhdessä asiakkaan kanssa: hän tekee päätökset siitä, mitä poistetaan ja mitä säätetään.

Usein asiakkaallani on jokin rajoite kuten ADHD, alkava muistisairaus, tai Asperger-syndrooma. Tai sitten hänen elämäänsä on mullistunut esimerkiksi muuton, lapsen syntymän tai avioeron takia. Sellaisissa tilanteissa koti saattaa joutua kaaokseen, mikä vaikeuttaa arkea entisestään.

Arjen hallinta voi kuitenkin olla haastavaa itse kullekin. Länsimainen elämäntyyli on 60:ssä vuodessa muuttunut niukkuudesta dramaattiseen yltäkylläisyyteen, kun tarkastellaan vaikka tavaran, tekemisen tai mielenkiinnon kohteiden määrää.

Kun kymmenen vuotta sitten äitiini terveys alkoi heikentyä, halusin alkaa käydä Suomessa useammin kuin vain hiilto- ja kesäalomilla. Mutta halusin tehdä muutakin kuin kylällä. Päätin ottaa yhteyttä suomalaisiin kollegoihin, jotta voisimme tehdä yhteistyötä. Mutta vaikka kuinka googletin, hakukone ei löytänyt internetistä yhtä ainoaa kollegaa.

Sydämeni alkoi lyödä nopeammin: Voisiko olla totta, että Suomessa tästä ammattia ei lainkaan tunnettu? Ja kuitenkin kaikkien tuntemieni suomalaisien kaapit, varastot ja kesämökit olivat ääriään myöten täynnä tavaraa! Täjusin, että minun oli tehtävä asialle jotakin. Tarjosin Tampereen, Espoon ja Helsingin työväenopistoille kurssia, jonka



Een zelfbedieningsrommelmarkt is misschien een Finse uitvinding. Itsepalvelumarumarkkinat voivat olla suomalainen keksintö

In dat soort gevallen kan het huishouden tot chaos vervallen met alle gevolgen van dien voor het dagelijks leven.

40

nimeksi tuli Kesytä kaaos - tavarat, paperit ja aika hallintaan. Espoo ei vaivautunut edes vastaamaan ja Tampereelta ilmoittettiin, että heillä oli jo Feng Shui tarjonnassa. Vain Helsinki suostui ottamaan kurssini sillä ehdolla, että sille ilmoittautuisi vähintään kahdeksan osanottajaa. Elokuisenä ilmoittautumispäivä kurssi täytyyi minuutissa ja jonotuslista kasvoi 60:een. Urani suomalaisen kodinraivausken pioneerina alkoi.

Kun Helsingin Sanomat oli syyskuussa 2009 tehty minusta ja työstäni sivun kokonaisen jutun, sain soiton kirjankustantajalta. Vuotta myöhemmin ilmestyi tietokirjani 'Kaaoksen kesyttäjä'. Nimen oli valinnut kustantaja. Jos olisin saanut päättää itse, olisin nimennyt kirjani 'Raivauskouluksi': Se viittaisi metsänhoitoon, jossa raivataan puskisto pois tieltä haittaamasta arvopuiden kasvua. Vuotta myöhemmin aloin kouluttaa suomalaisia kollegoja. Perustimme Suomen ammattijärjestäjien yhdistyksen, jolla on jo

Het dagelijks leven kan sowieso uitdagend zijn voor wie dan ook. De westerse levensstijl is in de afgelopen 60 jaar overgegaan van een schaarste-economie naar een dramatische overvloed, zoals te zien is aan de grote hoeveelheid spullen, taken en interessegebieden.

Toen de gezondheid van mijn moeder 10 jaar geleden achteruitging, wilde ik Finland vaker gaan bezoeken dan alleen met de ski- en voorjaarsvakantie. Maar ik wilde meer doen dan alleen op bezoek komen. Ik besloot contact te zoeken met Finse collega's om tot samenwerking te komen. Maar hoe ik ook googelde, de zoekmachine vond geen enkele collega.

Mijn hart begon sneller te kloppen: Zou het zo kunnen zijn dat men dit beroep in Finland helemaal niet kende? En dat terwijl de kasten, de bergingen en de vakantiehuisjes van mijn Finse kennissen uitpuilden van de spullen. Ik begreep dat ik daar iets aan moest doen. Aan de volksuniversiteiten van



Het assortiment is heel groot.  
Valikoima on erittäin suuri.

yli sata jäsentä. Miksi karsimista ja järjestämistä on opeteltava? Eikö se ole synnynnäinen ominaisuus tai viimeistään kasvatuksen tuoma taito?

Tampere, Espoo en Helsinki bood ik cursussen aan onder de naam De Getemde Chaos – het beheren van spullen, administratie en tijd. Espoo reageerde helemaal niet en Tampere liet weten Feng Shui aan te bieden. Alleen Helsinki was bereid een dergelijke cursus in het programma op te nemen mits zich minstens acht deelnemers zouden aanmelden. Op de dag in augustus dat men zich kon aanmelden was het aantal deelnemers binnen de minuut bereikt en de wachtlijst groeide aan tot 60 aanmeldingen. Mijn carrière als pionier van het opruimen van Finse huishoudens was begonnen.

Toen in september 2009 Helsingin Sanomat een hele pagina aan mij en mijn werk bestede, werd ik gebeld door een uitgever. Een jaar later verscheen mijn leerboek 'Kaaoksen Kesyttäjä' (Temmer van de chaos). De uitgever had die naam gekozen. Als ik zelf had mogen kiezen had ik mijn boek 'De Opruimschool' genoemd. Dat verwijst

naar de bosbouw waar men de wildgroei opruimt die de groei van de waardevolle bomen belemmert.

Een jaar later begon ik met de scholing van Finse collega's. Vervolgens richtten wij een Finse beroepsorganisatie op die al meer dan 100 leden telt.

Waarom moet schiften en organiseren geleerd worden? Is dat geen angeboren eigenschap of op zijn minst iets dat met de opvoeding komt?

Immers, elk kind kan het speelgoed in een doos doen voor het naar bed gaat, de schoolspullen in de rugzak doen en de kleren voor de volgende dag klaarleggen op een stoel. Dat werkte goed in de zestiger jaren. Maar sinds de levensstandaard omhooggegaan is, zijn de inkomens gestegen en de prijzen van gebruiksartikelen tegelijkertijd gedaald. Ook het aanbod van cultuur en reizen is veel uitgebreider geworden: boeken, platen en souvenirs hebben de weg naar onze woningen gevonden.

41

Joka lapsihan osaa kerätä lelut laatikkoon ennen nukkumaanmenoa, laittaa koulutarvat valmiaksi reppuun ja asetella seuraavan päivän vaatteet tuolille valmiaksi. Tämä toimi hyvin 60-luvulla. Mutta sitten elintaso lähti nousuun, tulot alkoivat kasvaa samalla kun käyttötavaroiden hinnat laskivat. Myös kaikenlainen kulttuuritarjonta ja matkailu laajenivat: kirjat, levyt ja matkamuistot löysivät tiensä koteihin.

1970-luvun alussa Suomeen alettiin rakentaa amerikkalaisen mallin mukaisia automarketteja. Hollantiin ne ilmestiyivät vasta paljon myöhemmin.

Kun vuonna 1986 vasta Utrechtin muuttaneena ehdotin hollantilaiselle miehelleni, että ajettaisiin johonkin paikalliseen automarkettiin, jotta saataisiin hankittua kerralta vauvanpalju, silityslauta ja jakkara, hän ei tiennyt lainkaan, mitä kauppaan tarkoitin. Vähän aikaa tivattuani minulle alkoi valjeta, että automarketteja ei tässä kalvinistisessa maassa vielä tunnettu. 1970- ja 80-luvulla

kulutusjuhla pääsi vauhtiin. Ostamisen, tekemisen ja lahjoittamisen ilossa kodit ja varastot alkoivat täytyä. Sivuvaikutuksista ei puhunut kukaan. Sen sijaan yhteiskunta osasi kyllä rajoittaa tupakan ja alkoholin liallista käyttöä sekä ylinopeudella ajamista. Yhdysvalloissa ensimmäiset ammattijärjestät jo järjestäytyivät. Vuonna 1998 Julie Morgenstern julkaisi kirjansa Organizing From The Inside Out, josta tuli bestseller. Hän oli myös useaan kertaan vieraana Oprah Winfreyn kuuluisassa TV-show'ssa. Ammattijärjestäjien viesti levissi suuren yleisön tietoisuuteen.

Suomi kärivisteli samaan aikaan keskellä maata. Se herätti henkiin pula-ajan traumat ja pakotti ihmiset etsimään keinoja ansaita rahaa ja säästää. Kirpputoreja syntyi kuin sieniä sateella.

Kenties juuri lama sai suomalaiset entistä voimakkaammin kiintymään tavaraansa. Mutta kodin sotkisuudella on hintansa: tavarat kasaantuvat, ne ovat tiellä ja niihin

Begin 1970 begon men in Finland naar Amerikaans model supermarkten met grote parkeerplaatsen te bouwen. In Nederland verschenen die pas veel later.

Toen ik in 1986 nog maar pas naar Utrecht was verhuisd, stelde ik mijn Nederlandse man voor dat wij naar zo'n plaatselijke grote supermarkt zouden rijden, zodat wij in een keer een kinderbadje, een strijkplank en een kruk konden kopen. Hij wist helemaal niet wat voor winkel ik bedoelde. Na een tijdje doorgedromd te hebben, begon het mij te dagen dat men zulke grote supermarkten in dit calvinistische land nog niet kende. In de zeventiger en tachtigerjaren kwam het grote consumeren echt op gang. Door het plezier van het kopen, het maken en het geven van cadeaus raakten de huizen en de beringen vol.

Over de nadelen van dat koopgedrag werd niet gesproken. Wel was de maatschappij in staat om het overmatige roken en drinken te beperken net als het te harde rijden.

In Amerika organiseerden de eerste beroepsorganisatoren zich al. In 1998 bracht Julie Morgenstern haar eerste boek uit dat meteen een bestseller werd: *Organizing From The Inside Out*. Zij was ook meerdere keren te gast in de beroemde tv-show van Oprah Winfrey. Op die manier werd de boodschap van de beroepsorganisatoren onder de aandacht van het grote publiek gebracht.

In diezelfde tijd ging Finland gebukt onder een economische crisis. De trauma's uit de jaren van schaarste kwamen weer boven en dwongen mensen om geld te verdienen en te sparen. Rommelmarkten verrezen overal vanuit het niets.

Misschien was het wel de economische crisis die de Finnen nog meer dan vroeger aan hun spullen deed hechten. Maar een rommelige woning heeft zijn prijs: de spullen stapelen zich op, liggen in de weg en textielmotten vinden er hun nest. Daar komt bij dat men zich schaamt voor zijn

pesiytyy vaatekoita. Kaiken lisäksi sotkuisista kotia hävetään, joten vieraita ei enää kutsuta.

Vaikka suomalaiset asuvat hollantilaisia ahtaammin, heillä on enemmän varastotilaat: Kerrostaloasunnoissa on kiinteät kaapitot, hääkkikomerot, kellarit ja ulkovarastot. Tavaraa säilytetään myös kesämökeillä tai sukuilojen liitareissä, lodoissa ja navetan vintillä. Läheskän kaikki suomalaiset eivät käytä kaupunkiasuntonsa saunaan kylpemiseen, vaan säilövät sinne ylisuuret vaatevaraston- sa tai keräilyharrastuksien saaliit.

Toisaalta en ihmelle sitä lainkaan.

Sotien jälkeen kukoistanut taideteollisuus toi markkinoille uskomattoman määran toinen toistaan kauniimpia käyttötavaroita. Arabia, littala, Nuutajarvi, Hackman ja Fiskars tuottivat kauniita ja käytännöllisiä taloustavaroi, joita suomalaiset ovat osanneet arvostaa. Sama koskee myös design-koruja, -tekstiilejä ja -huonekaluja. Suomalaisista keittiökaapeista löytyykin usein

vähintään neljä eri astiastoa: yksi arkeen, yksi juhlaan, yksi joulupöytään ja sitten vielä yksi, joka on peritty isoäidiltä.

Aivan viime vuosina luopumisen taidosta on kirjoitettu monia oppaita aina Japania myöden. Marie Kondon vuosina 2015 ja 2016 ilmestyneiden KonMari - kirjojen ansiosta suuri osa länsimaisista ihmisistä on tullut tietoiseksi stressistä, jota tavaratalva aiheuttaa.

Kuitenkin juuri suomalaisille konmaritus tuntuu tuottavan erityisen suurta tuskaa. Tavaroiden hankkiminen, varastoiminen ja niihin kiintyminen tuntuu olevan meillä geeneissä. Onhan tarve-esineiden hankkiminen ja niistä kiinnipitämisen ollut henkiinjäämisestä edellytys tuhansia vuosia. Ilman poltopuita, metsästystarvikkeita ja työkaluja pohjolan talvesta olisi ollut mahdotonta selviytyä.

Vielä 1950-luvulla me suomalaiset olimme metsästäjä-keräilijöitä olosuhteiden pakosata: Sotien jälkeisinä pulavuosina metsän ja

onopgeruimde woning zodat er geen gas-ten meer uitgenodigd worden.

Alhoewel de Finnen kleiner wonen dan Nederlanders hebben zij meer bergruimte: flatwoningen hebben inbouwkasten, door gaas gescheiden bergingen, kelders en bergruimten voor buitenspullen. Ook wor-den spullen bewaard in zomerhuisjes of in de schuren van familie.

Lang niet alle Finnen gebruiken hun stadse sauna als zodanig, maar bewaren daar een groot deel van hun kleren of de oogst van hun verzamelwoede.

Aan de andere kant verbaast dat mij niet. De bloei van de kunstnijverheid na de oor-log bracht een grote hoeveelheid fraaie gebruiksvoorwerpen op de markt. De een nog mooier dan de ander. Arabia, Iittala, Nuutajarvi, Hackman en Fiskars produceer-den mooie en bruikbare keukenspullen die door de Finnen zeer gewaardeerd werden. Hetzelfde geldt voor designsieraden, -tex-tiel en -meubilair. In Finse keukenkastjes



Finnen hebben bergruimte in gebruik op zolder, in de kelder en in het zomerhuisje.

Suomalaiset käyttävät säilytystilaan ulla kolla, kellarissa ja kesämökissä

vind je vaak minstens vier serviezen: een voor alledag, een voor een feest, een voor de Kerst en dan nog een die van grootmoe-der geërfd is.

Juist de laatste jaren, tot Japan aan toe, zijn er diverse boeken geschreven over de kunst van het weggooien. Dankzij de in



De kerstboom van mijn schoonmoeder.  
Äiti-äitini joulukuusi.

puutarhalstan antimet otettiin tarkasti talteen. Taloustieteen psykologiassa tämä kiintymys tunnetaan nimellä omistusvai-kutus: siitä minkä koemme omaksemme,

on moninkertaisesti vaikeampi luopua kuin eiomaksi kokemastamme.

Nerokkaat aivomme vahvistavat suhde-ttamme tavaroihin antamalla niille symbolisia merkityksiä. Jokainen siirtolainen vaalii esineitä, jotka ilmentävät hänen omia sukujuuriaan. Meidän suomalaisten kodeissa on räsymattoja, muumimukeja ja mummun perintösineitä, joiden taustasta kerromme ylpeänä vieraillemme. Identiteettimme ei perustu vain tavaraan, mutta niiden avulla sitä on helppo ilmentää.

Anoppini tärkein joulukoriste oli parikym-mensemenninen pahvinen joulukuusi. Se oli juhlistanut hänen jouluaan vankileirillä Jaavan saarella, jonne hän oli joutunut lapsineen neljäksi vuodeksi toisen maail-mansodan aikana. Vaativaton, kolmiulot-teiseksi taiteltu pahvinpala muistutti äärimmäisestä elämänvaiheesta, josta hän oli selvinnyt kahden lapsensa kanssa.

Miten sitten ammattijärjestäjän pätevyys on vaikuttanut omaan elämääni?

2015 en 2016 verschenen KonMari boeken heeft een groot deel van de westerse mensheid kennis gekregen van de stress die de overvloed aan spullen veroorzaakt.

Hoe dan ook met name bij Finnen lijkt de "KonMaritus" buitengewoon grote problemen te veroorzaken. Het kopen, opbergen en het hechten aan spullen lijkt in onze genen te zitten. Het aanschaffen en bewaren van gebruiksvoorwerpen is gedurende duizenden jaren een voorwaarde geweest om te overleven. Zonder brandhout, jachtgerei en gereedschappen zou het onmogelijk geweest zijn te overleven tijdens de noordelijke winters.

Nog in de vijftiger jaren waren wij Finnen, gedwongen door de omstandigheden, jagers en verzamelaars: na de oorlog tijdens de jaren van grote schaarste werd wat het bos en de moestuin ons bood zorgvuldig bewaard.

In de economische psychologie kent men deze gehechtheid onder de naam

eigendomszekerheid: dat wat wij ervaren als van ons zelf, is vele malen belangrijker dan wat wij als zijnde niet van onszelf ervaren.

Onze vindingrijke hersenen versterken onze relatie met onze spullen door er een symbolische betekenis aan toe te kennen. Iedere landverhuizer kiest de voorwerpen die zijn eigen afkomst tot uitdrukking brengen. Over de achtergrond van onze voddenmatten, onze Muumibekers en de van grootmoeder geërfde spullen vertellen wij vol trots aan bezoekers. Onze identiteit is niet alleen gebaseerd op spullen maar met behulp daarvan is het makkelijker die duidelijk te maken. De belangrijkste kerstversiering van mijn schoonmoeder was een kartonnen kerstboom van een centimeter of twintig. Die had haar Kerst in een concentratiekamp op Java, waar zij met haar kinderen vier jaar had moeten doorbrengen tijdens de Tweede Wereldoorlog, een feestelijk aanzien gegeven. Het onnozele,

Kun nyt katson työhuonettani, moni heräteostos, epämieluista lahja, kesken jäänyt harrastusprojekti on siirtynyt kirjahyllystäni kierrätykseen tai kuningattaren päivän kirpputorin kautta toisiin osoitteisiin. Se on vapautunut minut paljosta stressistä ja isosta annoksesta huonoa omaatuntoa. Mutta on jotakin, josta en aio luopua, ja se on edesmenneen anoppini pahvinen joulukuusi.

Anne te Velde-Luoma



Toch ergens voor nodig. Tarpeelliset tavarat

drie dimensionaal gevouwen stuk karton herinnerde haar aan die buitengewone fase van haar leven, die zij samen met haar twee kinderen overleefd had. Hoe heeft het beroep van beroepsorganisator invloed gehad op mijn eigen leven? Wanneer ik nu in mijn werkkamer rondkijk, dan zie ik dat menige impulsaankoop, menig ongewenst cadeau of niet afgemaakt hobbyproject de boekenplank verruild heeft voor de kringloopwinkel of tijdens Koningsdag naar een ander adres verhuisd is. Dat heeft mij

bevrijd van een heleboel stress en van een slecht gevoel van eigenwaarde. Maar er is iets waar ik geen afstand van zal doen, dat is de kartonnen kerstboom van mijn schoonmoeder.

Anne te Velde-Luoma

Samenvatting van een lezing tijdens "Emigrantendag" op 17 maart 2019 in het Finse Huis te Rotterdam

Vertaling: Carel van Bruggen



De woning van iemand die aan dwangmatige verzamelwoede lijdt.  
Asunto, jonka omistajalla on pakonomainen keräystarve

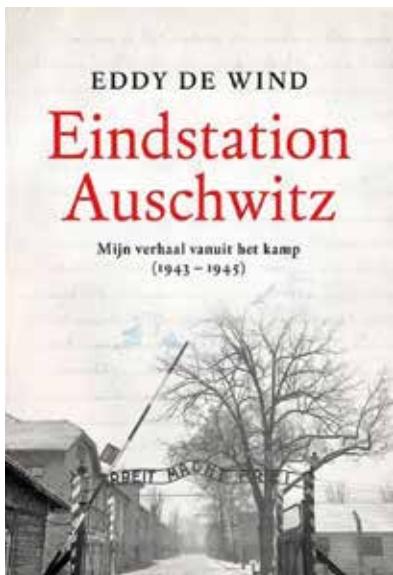
# AUSCHWITZ

## DE HEL OP AARDE

Op maandag 27 januari 2020 werd overal herdacht, dat 75 jaar geleden het concentratiekamp Auschwitz door Sovjetsoldaten werd bevrijd. Veel gevangenen waren toen al door de SS-soldaten naar elders gestuurd, te voet, ondervoed en bedreigd, zodat deze marsen cynisch 'dodenmarsen' werden genoemd.

Rond die tijd stonden Helsingin Sanomat (HS) en andere Finse kranten vol met artikelen, die daarmee iets te maken hadden. Eén lang artikel bijvoorbeeld, 'Historian sysimusta piste', 'een pikzwart moment uit onze geschiedenis'. Hierin werd onder andere Michael Bornstein besproken, die als kind van vier jaar een verblijf van zeven maanden in Auschwitz heeft overleefd. Hij nam deel aan de herdenking in het concentratiekamp, waarbij veel prominenten van nu aanwezig waren, zoals

Peter Starmans



EDDY DE WIND

# Eindstation Auschwitz

Mijn verhaal vanuit het kamp  
(1943 - 1945)

Omslag van de oorspronkelijke Nederlandse versie van het boek van Eddy de Wind  
Kansikuva Eddy de Windin kirjan alkuperäisestä Hollantilaisesta versiosta

46

# AUSCHWITZ

## HELVETTI MAAN PÄÄLLÄ

Maanantaina 27. tammikuuta 2020 järjestettiin kaikilla muistitilaisuuksia sen johdosta, että 75 vuotta sitten venäläiset sotilaat vapauttivat Auschwitzin keskitysleirin. SS-sotilaat olivat jo lähettiläet monia vankeja muualle jalkaisin, aliravittuna ja uhattuina, jotka näitä marsseja kutsuttiin kyynisesti 'kuoleman marsseiksi'.

Niinä aikoina olivat Helsingin Sanomat (HS) ja muit suomalaiset sanomalehdet täynnä tähän liittyviä artikkeleita, esimerkkinä mainittakoon 'Historiamme sysimusta piste'. Tässä kerrottiin muun muassa Michael Bornsteinista, joka nelivuotiaana selvisi seitsemän kuukauden piinasta Auschwitzissa. Hän osallistui keskitysleirin vapauttamisen muistitilaisuuteen. Tilaisuudessa oli läsnä useita merkitävä henkilötä, kuten presidentti Niinistö,



EDDY DE WIND

# Pääteasema Auschwitz

SELVITYJÄN MUISTINPANOT  
LEIRILÄ

Omslag van de Finse versie van het boek van Eddy de Wind.  
Eddy de Windin kirjan suomenkielinen kansi.

president Niinistö, koning Willem Alexander en premier Rutte. Ook waren er andere overlevenden.

Tijdens de nieuwsuitzending op yle/tv van zondagavond 26 januari 2020 werd gesproken over een boek van Eddy de Wind, dat in Nederland al is uitgegeven en in vertaling gaat verschijnen in vele landen. De Finse vertaling (van Sanna van Leeuwen) ligt al klaar onder de titel 'Pääteasema Auschwitz', naar de oorspronkelijke titel 'Eindstation Auschwitz'.

Eddy de Wind was een Joodse arts, die via Westerbork naar Auschwitz werd getransporteerd, daar als gevangene maar ook als arts zoveel als hem mogelijk was mensen hielp. Bijvoorbeeld zijn vrouw Friedel, die in blok 10 leefde, het beruchte blok van dokter Mengele, de 'doodsengel' voor veel vrouwen en kinderen van het kamp. Teddy de Wind zelf verbleef in blok 9, ook toen nog, toen het concentratiekamp door Russische soldaten bevrijd werd. Teddy schreef

meteen in een schrift op, wat hij ter plekke had meegemaakt, en juist daarom is dit boek als echt authentiek zo bekend geworden en wordt/werd nu of al gauw in vele talen vertaald. Omdat het een realistisch beeld geeft van het 'alledaagse' leven in dat vervloekte kamp, waar zoveel Joden en andere medemensen omgebracht zijn.

Dat verslag werd in 1946 in Nederland niet uitgegeven, want de mensen aldaar hadden na de oorlog teveel met zichzelf en hun alledaagse overleven van doen. Later (in 1980) heeft een uitgever het nog eens geprobeerd aan de man te brengen, dat lukte echter niet. Pas nu zijn we geneigd, zoiets te willen lezen en op basis daarvan te herdenken, wat er vlak bij de oude en beroemde stad Krakau in de concentratiekampen Auschwitz en Birkenau gebeurd is. Tot onze grote, Europese schande: echt gebeurd is. Jukka Petäjä, een bekende en gerespecteerde journalist van HS, verwijt de Finnen in een column, dat zij met zulke

kuningas Willem Alexander ja pääministeri Rutte. Myös keskitysleiriltä pelastuneita olitilaisuudessa mukana.

Yle/tv:n iltautislahetyksessä sunnuntaina 26. tammikuuta 2020 keskusteltiin Eddy de Windin kirjoittamasta kirjasta, mikä on jo julkaistu Alankomaissa ja on myös käännetty monille muille kielille. Sanna van Leeuwen on käännyttänyt kirjan suomeksi. Teos on jo saatavana nimellä 'Pääteasema Auschwitz', alkuperäisen teoksen: 'Eindstation Auschwitz' mukaan.

Eddy de Wind oli juutalainen lääkäri, joka kuljetettiin Auschwitziin Westerborkin kautta. Hän oli keskitysleirillä vanki, mutta auttoi myös ihmisiä lääkärinä niin paljon kuin mahdollista. Hänen vaimonsa Friedel asui pahamaineisessä parakkissa numero 10, minkä johdossa oli leirin naisten ja lasten 'kuoleman enkeliksi' kutsuttu tohtori Mengele. Teddy de Wind oli itse parakkissa 9 vielä silloinkin, kun venäläiset sotilaat vapauttivat keskitysleirin. Teddy kirjoitti

kokemuksistaan keskitysleirillä heti viikon ja juuri sen takia tästä kirja pidetään autenttisena. Kirja antaa realistisen kuvan 'jokapäiväisestä' elämästä tuolla kirotulla leirillä missä niin paljon juutalaisia ja muihin rotuihin kuuluvia ihmisiä surmattiin. Kirja on maailmankuulu sitä on käännetty tai tullee pian kääntemään useille kielille. Käsikirjoitusta ei julkaistu Alankomaissa vuonna 1946, koska täällä ihmisiä oli silloin liikaa tekemistä itsensä ja arjesta selviytymisen kanssa sodan jälkeen. Myöhempmin (vuonna 1980) kustantaja yritti toistamiseen saada kirja myytyä, mutta sekään ei onnistunut. Vasta nyt olemme valmiita lukemaan jotain tälläista tajutaksemme mitä tapahtui lähellä vanhaa ja kuuluisaa Krakovan kaupunkia Auschwitzin ja Birkenaun keskitysleireillä. Euroopan suureksi häpeäksi se todellakin tapahtui.

Tunnettu ja arvostettu HS-toimittaja Jukka Petäjä syöttää kolumnissaan suomalaisia siitä, että he välittävät vähän Euroopan

historische dieptepunten van de algemene Europese geschiedenis zoals Auschwitz te weinig meelevens. 'Suomi ei voi hypätä pois historian virrasta' (HS 26.01.2020), letterlijk vertaald: 'Finland kan niet zo maar uit de stroomloop van de geschiedenis weg-springen'. De Zweden, zegt hij, doen het in dit opzicht beter. Dit verwijt deed me pijn en vind ik eigenlijk onterecht, want ik heb (al heel lang) de indruk, dat de Finnen meer en meer ook met de geschiedenis en de gebeurtenissen in heel Europa meelevens en meedenken. Ook voor wat betreft het Auschwitzdrama. Want dat doen ze wel.

De doorsnee Fin (maar ook Nederlander) is zich hier natuurlijk op een alledaagse dag misschien niet zo van bewust, maar ja, dat is toch niet typisch Fins, dat is elders ook zo. Zweden is misschien wat Europeeser dan Finland.

Akkoord, maar Zweden is ook directer verbonden met het Europese vasteland

en vooral: Zweden heeft de afgelopen eeuw een andere en veel minder bloedige geschiedenis dan Finland achter de rug en heeft als volk zeker niet zoveel te verwerken gehad als Finland.

Finland, dat zo vaak bedreigd werd door het Russische oosten (en lang geleden ook door het Scandinavische westen);

Finland, dat zo verbeten moest vechten voor zijn eigen voortbestaan.

De eigen historische dieptepunten moeten hier in de eerste plaats verwerkt worden en niet alleen de zwarte momenten van het andere Europa. Ze leven heus wel mee met wat daar zoal gebeurd is, daar ben ik niet alleen van overtuigd, dat heb ik mijn leven lang in Finland (al bijna vijftig jaar) gewoon gemerkt in mijn lessen, in gesprekken, via de tv, in media als kranten en tijdschriften. Juist daarom ben ik inderdaad wat pijnlijk getroffen door zo'n boute bewering, dat Finland te weinig stilstaat bij

yleisen historian alamäkitapahtumista kuten Auschwitz.

'Suomi ei voi hypätä pois historian virrasta' (HS 26.01.2020). Hänen mukaansa ruotsalaiset käyttäätyvät paremmin tässä suhteessa. Tämä huomautus koski minuun, ja mielestäni se on perusteeton, koska minulla on (jo hyvin kauan) käsitys, että suomalaiset toisiaan välittävät koko Euroopan historiasta ja tapahtumista kuten myös Auschwitzin draamasta.

Keskiverto suomalainen (myös hollantilainen) ei tietenkään ajattele näitäasioita jatkuvasti, mutta eihän tämä ole sinkkaan tyypillistä vain suomalaisille. Ruotsi voi olla ehkä enemmän sitoutunut muuhun Eurooppaan, mutta maa on maantieteellisestikin lähempiä Euroopan maaista kuin Suomi. Eikä suinkaan pitää unohtaa sitä, että Ruotsin viime vuosisadan historia ei olut verinen niinkuin Suomen historia; Ruotsi pääsi paljon helpommalla kuin Suomi. Suomi, jota idästä käsin uhkasi usein Venäjä (ja

kauan sitten lännestä käsin Ruotsi); Suomi jonka piti käydä veriset taistelut itsenäisyystensä puolesta.

Suomen on ensisijaisesti toivuttava omista historiallisista kärsimyksistään eikä vain keskittyä muun Euroopan mustiin hetkiin. Tottakai suomalaiset välittävät siitä mitä muualla tapahtui, siitä olen totaalisen varma. Olen huomioinut sen koko elämäni aikana (lähes 50 vuotta) oppituntien, keskustelujen ja television kautta, sekä lukunut lehdistä. Juuri sen takia minua koskettaa tämä mielestäni yliammuttu mielipide, että Suomi ei tarpeeksi välitä Auschwitzin kaltaisista traumaattisista tapahtumista, eikä siis ui Euroopan historian virrassa niinkuin kolumnissa väitetään. Sopiiko tämä kuvaus suomalaisiin? Ei toisiaan.

Tosiasia on, että Saksa on lähellä Alankomaita (kuten Suomi lähellä Venäjää), joten oma historia Saksan miehityksen ja juutalaisvainojen myötä on myös lähempiä mitä hollantilaisia. Hitlerin Saksaan

zulke duistere Europese gebeurtenissen uit het nabije verleden als Auschwitz, dus te weinig mee zwemt op de stroom van de Europese geschiedenis.

Wil Finland zich daaraan onttrekken? Nee dat niet!

Inderdaad ligt Duitsland vlak bij Nederland (zoals Finland bij Rusland), dus de eigen geschiedenis met de bezetting door Duitsland en met de Joden is ons Nederlanders ook nabijer. De haat van ons tegenover het Duitsland van Hitler is aan de ene kant in Nederland nog steeds niet van harte overwonnen. Maar de Nederlander ligt er aan de andere kant ook niet dag in dag uit wakker van. Maar ook niet bijvoorbeeld van de Finse Winteroorlog en de traumatische en verschrikkelijke dingen die er toen met dit land gebeurd zijn.

Terecht overigens wel, dat laatste, want Finland ligt zo veel verder weg voor de normale Nederlander dan bijvoorbeeld Duitsland.

Ikzelf woonde in Nijmegen en via Groesbeek (waar verschrikkelijk gevochten is aan het eind van de oorlog) ben je vandaaruit een paar kilometer verder al in het buurland van Nederland, in Duitsland. Finland daarentegen heeft Zweden en Rusland als buurlanden en heeft in zijn geschiedenis allerhand positiefs, maar ook veel negatiefs met deze buren beleefd. Juist die belevenissen bepalen voor een groot deel ook de herdenking van historische ellende binnen het raam van de eigen geschiedenis. In de krant van zondag 26 januari werd ook bijvoorbeeld het heikale thema 'Kekkosen juutalaiset' behandeld; de groep Joodse Oostenrijkers (iets meer dan 50), die in 1938 met het schip Ariadne naar Helsinki waren gekomen en hoopten in Finland een toevluchtsoord te vinden.

Minister Kekkonen zei toen namens de Finse regering, terecht of niet terecht, historici weten het nog steeds niet): NEE! Zodat het schip Ariadne tevergeefs om moet

kohdistuva vihamme ei ole vieläkään täysin kadonnut mieletäimme. Mutta toisaalta hollantilainenkaan ei valvo joka yö miettien mitä silloin tapahtui. Mutta ei hän myös käään valvo öisin miettien miten esimerkiksi Suomi joutui kokemaan traumaattisia ja kauhistuttaviaasioita talvisodan aikana.

Ymmärrettävästi tiedysti, koska Suomi on tavalliselle hollantilaiselle niin paljon kauempana kuin esimerkiksi Saksa.

Itse asuin Nijmegenissä ja Groesbeekin kautta (missä sodan loppupuolella käytiin hirvittäviä taisteluita) on Saksaa vain parin kilometrin päässä. Sitä vastoin Suomella on Ruotsi ja Venäjä naapurimaina ja kansa on kokenut historiansa aikana kaikenlaisia positiivisia, mutta myös negatiivisia asioita naapureittensa suhteen. Juuri nämä koke-mukset määrävät suurelta osin historiallis-ten kurjuuden muistamisen oman historian puiteissa.

Sunnuntaina 26. tammikuuta ilmestyneessä lehdessä käsiteltiin myös kiustallista teemaa

'Kekkosen juutalaiset'; vähän yli viiden-kymmenen hengen ryhmä itävaltalaisia juutalaisia, jotka olivat tulleet Helsinkiin Ariadne-aluksella vuonna 1938 ja toivoivat löytävänsä turvapaikan Suomesta. Ministeri Kekkosen vastaus Suomen hallituksen puolesta oli jyrkkä El! Historian asiantuntijat eivät vieläkään tiedä mikä oli synnä kieltyymiseen. Niin piti Ariadne-laivan käännytä takaisin ja päättyi lopulta Kööpenhaminaan. Tämä tapahtui tietenkin ennen Kristalliyötä ja Saksan holokaustia, mutta kuitenkin ... kaikki tiesivät jo silloin, että juutalaiset olivat uhanalaisia ja silti estettin näiden politististen pakolaisten pääsy Suomeen. Oikein vai väärin? Vaikea sanoa! Mutta tämä on Suomen historian musta aukko, mistä suomalaiset ehkä jotakin tietävät, mutta hollantilaisista vain harva. Miksi hänen pitäisi käään tietää? Loppujen lopuksi se on niin kaukana hänestä. Ja juuri niin asia onkin! Tämä sanomalehti sisälsi myös pitkän artikkelin juutalaismilosoofi Hannah Arendtista.

keren en uiteindelijk in Kopenhagen terecht kwam. Natuurlijk was dit vóór de Kristalnacht en de holocaust in Duitsland, maar toch ... iedereen wist toen al wel, dat Joden serieus bedreigd werden en toch werd op juridische gronden de toegang van deze politieke vluchtelingen naar Finland onmogelijk gemaakt.

Is dit goed of niet goed? Moeilijk te zeggen! Maar het is wel een historisch zwart gat, wat een Fin misschien kent en een Nederlander nauwelijks. Waarom ook? Dat ligt immers zo ver van hem vandaan. Zo is het maar net!

In deze krant stond ook een lang artikel over de Joodse filosoof Hannah Arendt. Daarin viel me vooral op, hoe zij, zoals onze bekende Nederlandse schrijver Harry Mulisch, schreef over Eichmann en zijn proces in de jaren zestig in Jerusalem.

Dat is uiteraard internationaal gezien een bekend gegeven en dat is ook in Finland

bekend. De boeken van Mulisch en Arendt \*) erover zijn min of meer vergeten, in Finland zeer zeker, maar ook wel in Nederland en misschien zelfs in Duitsland. Het proces en de veroordeling en terechtstelling van Adolf Eichmann in 1962 denk ik echter niet.

Peter Starmans

\*) Harry Mulisch, de zaak 40/61; Hannah Arendt, Eichmann in Jerusalem, Ein Bericht von der Banalität des Bösen.

Huomasin erityisesti, kuinka hän, samoin kuin tunnettu hollantilainen kirjailijamme Harry Mulisch, kirjoitti Eichmannista ja hänen oikeudenkäynnistään Jerusalemissa 1960-luvulla. Tämä on tietenkin kansainvälistä tunnettu asia ja se tunnetaan myös Suomessa. Mulischin ja Arendtin teokset ovat sitävastoin jotakuinkin unohdettu, varmasti Suomessa, mutta myös Alankomaissa ja ehkä jopa Saksassakin. En kuitenkaan usko, että Adolf Eichmannin oikeudenkäyti, tuomitseminen ja teloitus vuonna 1962 on unohdettu.

Peter Starmans

Käännös: Irja Lammers

\*) Harry Mulisch, de zaak 40/61; Hannah Arendt, Eichmann in Jerusalem, Ein Bericht von der Banalität des Bösen.



# Niet

Op zondag 24 mei rijden wij niet, zoals wij dachten toen wij onze overtocht naar Finland boekten, met onze volgepakte auto Haarlem uit. Ook de lege jampotten, die de vorige zomer vol met bosbessenjam vanuit ons Finse bos naar Nederland kwamen, blijven op de plank in de berging. Wij zullen de Duitse grens niet passeren en geen koffiedrinken langs de snelweg. Ook de hond zullen wij niet uitlaten op een Duitse pauzeplek. Van de keurige toiletten, die een tegoedbonnetje opleveren bij het tankstation, zullen wij geen gebruik maken.

Wij rijden niet naar Travemünde om in het restaurant bij de haven onze traditionele maaltijd van asperges met zalm te eten. Ook gaan wij niet om een uur of negen met onze auto in de rij staan om in te checken bij Finnlines. En die andere rij,

waarin wij staan te wachten om eindelijk om een uur of elf eens aan boord te mogen gaan, missen wij ook.

De hele bootreis zullen we niet meemaken. Wij zullen niet met onze jonge hond op het winderige dek van de zevende verdieping staan om haar een plasje in een bak met grof zand te laten doen. We zullen de trap naar de elfde - of is het de twaalfde verdieping? - niet oplopen om vervolgens onze eetkaart af te laten tekenen en naar de voor ons gereserveerde tafel te lopen. Het hele lopende buffet met heerlijke koude en warme spijzen zal aan onze neuzen voorbijgaan inclusief de gratis wijn en de koffie toe. De volgende morgen gaan wij niet naar het ruim waar onze auto ingeklemd staat tussen de auto's van de andere passagiers. Het enigszins gespannen afwachten tot wij de kade op mogen rijden, gaat ook niet gebeuren. En de rit van de haven van Vuosaari naar Tapiola maken wij dit jaar ook niet.

# Ei mitään!

Sunnuntaina toukokuun 24. päivänä emme lähdé ajamaan, niin kuin ajattelimme varatessamme matkamme Suomeen, täyneen pakatulla autollamme Haarlemissa. Tyhjät hillopurkit, jotka viime kesänä tulivat mukanamme Hollantiin täynnä mustikkahilloa suomalaisesta metsästä, jäävät varaston hyllylle. Emme ylitä Saksan rajaa, emmekä pysähdy kahville moottoritien varrella. Koiraammekaan emme ulkoiluta Saksan taukopaiikoissa. Emme myös käään käytä bensa-asemien hienoja vessoja, joista asema antaa alennuskuponkeja.

Emme aja Travemündeen, missä sataman ravintolassa nautimme perinteisen parsalohiaterian sataman ravintolassa. Emme aja ilta yhdeksän maissa jonoon, jossa odotamme sisään kirjautumista Finnlinesille. Ja se toinen jono, jossa odotamme, että viimeinkin kello 23.00 maissa

pääsisimme ajamaan laivaan, sitä jäämme myös kaipaamaan.

Koko laivamatkaa emme siis tee. Nuoren koiramme kanssa emme seisoo seitsemännekerroksen tuulisella kannella odottamassa, että se saisi tehtyä asiansa karkealla hiekalla täytettyyn laatikkoon. Emme kävele ylös yhdenteentoista kerrokseen - vai onko se jo kahdestoista kerros? - jossa antaisimme ruokalippumme merkattavaksi ja sitten saisimme mennä meille varattuun pöytään. Koko seisovan pöydän tarjoilu herkullisine kylmine ja lämpimine ruokalajeineen ja ilmaisine viineineen ja jälkiruokakahveineen, niitä jäämme kaipaamaan. Seuraavana aamuna emme mene kannelle, jossa automme seisoo tiukasti muiden matkustajien autojen välissä. Se jotenkin jännittävä odotus satamaan pääsyä varaten jää myös kokematta. Ja ajo Vuosanren satamasta Tapiolaan jää meiltä tänä vuonna myös tekemättä. Loppujen lopuksi emme pääse asuntoomme, emmekä

Uiteindelijk zullen wij niet in ons appartement terecht komen en zullen wij geen geraniums voor op het balkon kopen. De lege koelkast zullen wij niet vullen en ook de zachte banden van onze fietsen zullen wij niet oppompen. En het meest vervelende van alles: onze kinderen en kleinkinderen zullen wij niet zien en hen een knuffel geven zit er ook niet in.

En ook ons zomerhuisje aan het meer zal ons niet binnen zien stappen. Uit de schoorsteen van de sauna zal geen rook kringelen en de watervogels kunnen rustig op de steiger blijven zitten en die vol schijten want onze blote voeten zullen ons niet naar het meer dragen.

De coronazomer van 2020 zullen wij niet in Finland doorbrengen. Hopelijk kan dit het volgend jaar weer wel. Met die gedachte troosten wij ons.

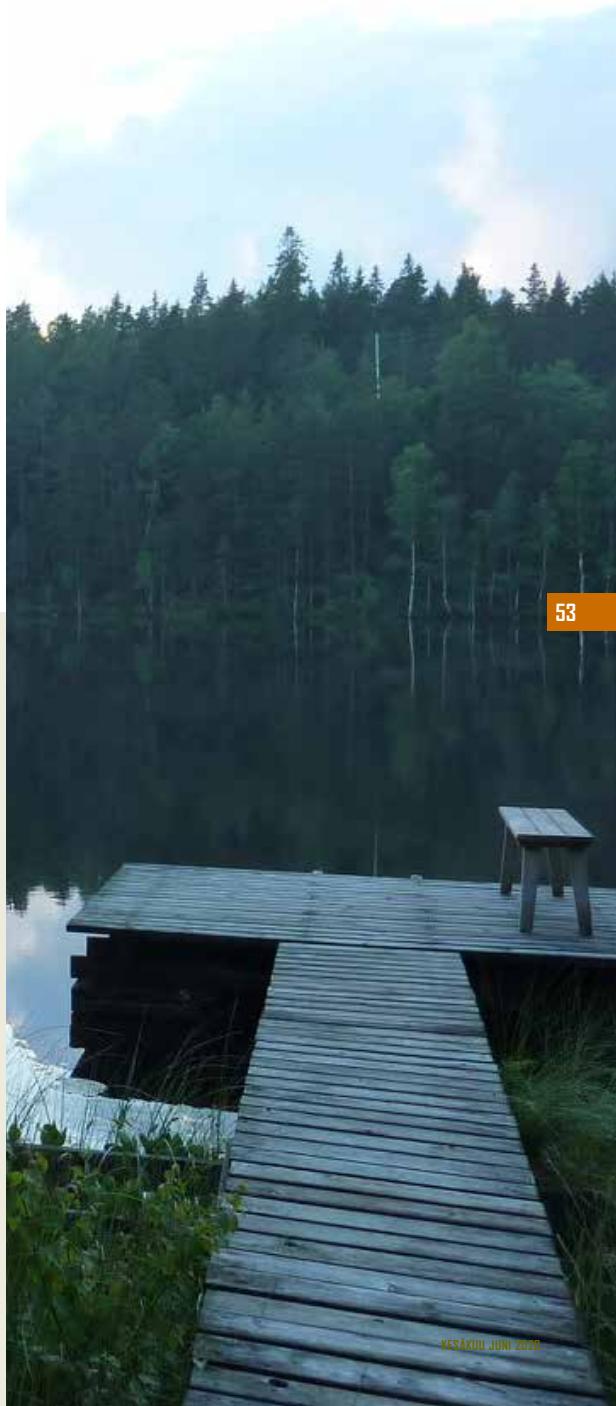
Carel van Bruggen (incl. foto)

osta pelargoneja parvekkeellemme. Tyhjä jäärakaappi jää meiltä täyttämättä, emmekä myöskään pumpaa polkupyöriemme pehmeitä renkaita. Kaikkein ikävintä on, ettemme näe lapsiamme emmekä lapsenlapsiamme, emmekä voi heitä tervehtii ja halata.

Eikä myöskään kesämökkimme järven rannalla näe meidän astuvan sisään. Saunan piipusta ei tule savukiehkuoita, ja vesilinnut voivat rauhassa oleskella laiturilla ja kakkia sen täyneen, sillä paljaat jalkamme eivät vie meitä järveen.

Koronakesää 2020 emme voi viettää Suomessa. Toivottavasti se on ensi vuonna taas mahdollista. Sillä ajatuksella lohdutamme itseämme.

Carel van Bruggen  
Käännös Pirkko van Bruggen



# Excursie naar het Verla museum

De Nederlandse Vereniging in Finland organiseert meestal evenementen die te maken hebben met eten, drinken en elkaar ontmoeten. Maar vorig jaar hebben we in mei een excursie georganiseerd om het een en ander te ontdekken van de Finse geschiedenis en daarbij ook te genieten van de mooie natuur.

Arie Oudman  
incl. foto's

De keuze viel op de omgeving van Kouvolala in Oost-Finland. De ontmoetingsplaats voor de excursie was het Kymen Paviljonki, gelegen langs de Kymijoki, vlakbij de kruising van de weg van Lahti naar Kouvolala en de weg van Porvoo naar Lappeenranta. Het was zaterdag 25 mei 2019 en rond 11.30 was het gezelschap compleet. Het aantal aanmeldingen was beperkt, doordat er andere activiteiten in de Helsinki-regio werden georganiseerd en er een paar afzeggingen waren. Na een kop koffie maakten wij een korte wandeling

naar de rivier Kymijoki, die zich ter plaatse diep insnijdt door de vermaarde Salpausselkä, een eindmorenewal uit de ijstijd. Ook geschiedkundig is het een interessante locatie. Tussen 1743 en 1812 was de rivier Kymijoki ter plekke de grens tussen Rusland en Zweden, waarvan Finland toen nog deel was. Voor ons betekende dat een afvaling van ongeveer 25m via een lange houten trap naar beneden. Lang konden we niet blijven want het begon te regenen. De weergoden werkten ons deze dag tegen.

54

## Tutustumisretki Verlan tehasmuseoon

Alankomaalainen Yhdistys Suomessa järjestää useimmiten tapahtumia jotka liittyvät syömiseen, juomiseen ja yhdessäoloon. Poikkeuksena järjestimme viime vuoden toukokuussa retken jotta voisimme muun muassa tutustua Suomen historiaan ja kauniiseen luontoon.

Valetsimme kohteksi Kouvolan ympäristön Itä-Suomessa. Retken kohtaamispaiaksi muodostui Kymen Paviljonki joka sijaitsee Kymijoen varrella Lahdentien (Kouvolan suuntaan) ja Porvoontien (Lappeenrannan

suuntaan) risteysken läheisyydessä. 25.05.2019 noin klo 11.30 porukka oli kasassa. Ilmoittautuneiden määrä ei ollut kovin suuri, samaan aikaan Helsingin alueella järjestettiin nimittäin muitakin

7000 jaar oude rotsschilderingen / 7000 vuotta vanhat kalliomalaaukset





Kymen Paviljonki, onze ontmoetingsplaats. Achter dit restaurant loopt de Kymijoki.

Kymen Paviljonki, kohtaamispalikkamme. Ravintolan takana virtaa Kymijoki

55

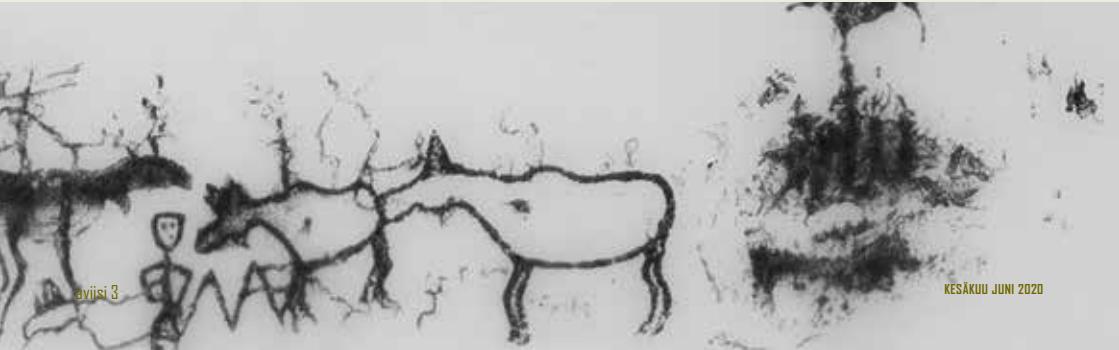
tapahdumia ja joitakin viime hetken peruu-  
tuksiakin oli tullut.

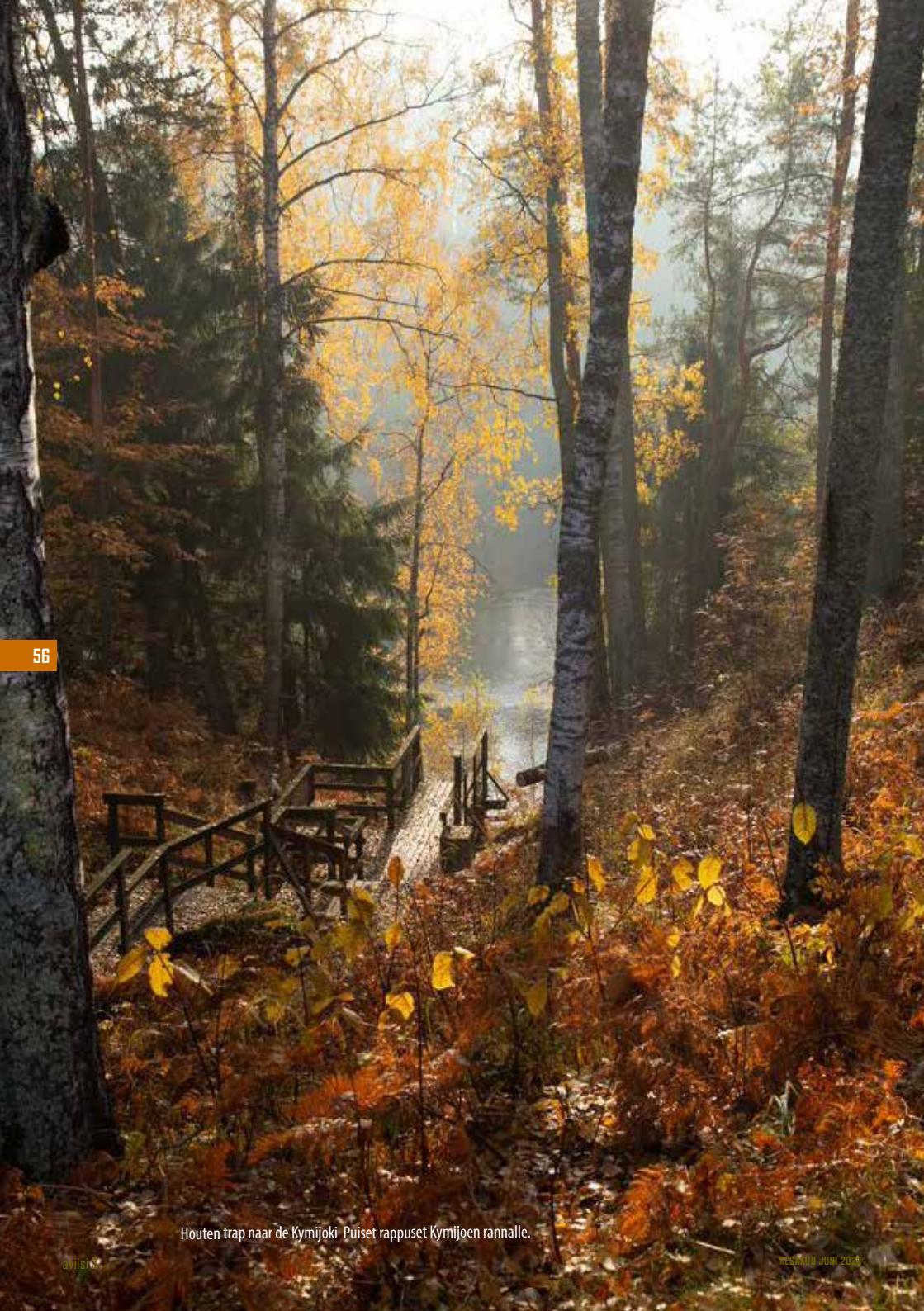
Kun kahvit oli juotu, teimme lyhyen kävelyn Kymijoelle, joka halkoo siinä kohtaa mai-neikkaan Salpausselän (korkea jäätäkauden päättös vaiheessa syntynyt reunamuodos-tuma). Se on historiallisestikin mielenkiintoinen paikka. Vuosina 1743-1812 Kymijoki toimi Venäjän ja Ruotsin (johon Suomikin tuolloin kuului) rajana.

Meille raja ilmeni siten, että laskeuduimme alas noin 25 m jyrkkiä puisia rappusia pitkin.

Tosin emme voineet jäädä sinne pitkäksi aika koska alkoi sataa. Ukko ylijumala ei ollut puolellamme.

Idyllinen vihreä maalaismaisema ja mutkainen tie aukesivat edessämme kun kahdella autollamme matkasimme kohti Verlaa. Halusimme nähdä tuon vanhan ruukkimiljöön ja tehdasmuseon joka sijaitsee n. 30 km Kouvolasta pohjoiseen. Kylä mainitaan jo vuoden 1877 kartassa mutta vuoden 1855 kartassa oli vain joitakin maalaistaloja. Alue on tosin ollut asutettuna jo



A photograph of a forest scene during autumn. In the foreground, there is a ground covered in fallen leaves in shades of brown, orange, and yellow. A wooden staircase with black railings leads up a slight incline. The background is filled with tall trees; some have bright yellow autumn foliage, while others are evergreens or have darker, more muted autumn colors. The lighting suggests a bright day with sunlight filtering through the trees.

Houten trap naar de Kymijoki Puiset rappuset Kymijoen rannalle.

Met twee auto's reden we vervolgens richting Verla via een bochtige weg door het vers groen getooide landschap. Verla is een oud gehucht rond het fabrieksmuseum dat we wilden gaan bezoeken. Het dorpje ligt ruim 30 km ten noorden van Kouvola. Op een kaart uit 1877 wordt het gehucht al genoemd, maar op een kaart uit 1855 stonden er alleen wat eenvoudige boerderijen. Dat de locatie echter al veel vroeger bewoond was, blijkt uit de ongeveer 7000 jaar oude rotsschilderingen. Helaas konden wij deze rotsschilderingen niet van dichtbij bekijken. Waarom naar Verla? Daar staat het eerste fabrieksmuseum. Het is niet zomaar een museum; het is een belangrijk museum dat bekroond is met de status Unesco-erfgoed. In 1881 kwam de Oostenrijkse papier producent Gottlieb Kreidl naar Verla en kocht, samen met Wilhem Dippell en Louis Hänel het stuk grond en de bestaande gebouwen rond de stroomversnelling van een Hugo Neuman, die al eerder een poging had

ondernomen om een houtpulp fabriek op te starten. Interessant is te weten dat gedurende die periode een begin werd gemaakt de grondstof waar papier van werd vervaardigd, te veranderen van oude lompen in houtpulp. In de jaren die volgden werd het inzicht in productie methodes aangepast, o.a. door het elektrificeren van verschillende machines. Tot 1964 werd het hout gemalen tot pulp, en van dat pulp werden kartonnen platen gemaakt, welke in Rusland en in de rest van Europa, en later over de hele wereld werden afgezet. Door nieuwe fabrieken in de omgeving met een veel hoogwaardiger technieken en betere logistiek betekende dat Verla uiteindelijk moest sluiten als fabriek. De platen werden voor allerlei doeleinden gebruikt, zoals de schoolplaten die wij van heel vroeger kennen, verpakkingsmateriaal en andere producten.

De rondleiding in de fabriek begon om twee uur. Gelukkig waren we net op tijd

paljon kauemmin, sen todistavat jo noin 7000 vuotta vanhat kalliomaalaukset. Valittavasti emme päässeet näkemään noita kalliomaalaauksia lähetä.

Miksi Verlaan? Siellä sijaitsee ensimmäinen tehdasmuseo. Se ei ole mikään tavallinen museo vaan yksi Unescon maailmanperintökohteista. Vuonna 1881 itävaltalainen perintuottaja Gottlieb Kreidl saapui Verlaan. Hän osti Wilhelm Dippelin ja Louis Hänelin kanssa palan maata sekä kosken ympäriltä olevat rakennukset eräältä Hugo Neumanilta joka oli jo aiemmin yritynyt perustaa paikalle puumassatehtaan.

Mielikäntoista on myös se, että noina aikoina aloitettiin valmistaa puuhiketta, uutta tuotetta, joka oli tuohon aikaan syrjäytämässä paperin perinteisen raakaaineen puuvillalumpun. Seuraavina vuosina tuotantomenetelmiä muutettiin mm. sähköistämällä erinäisiä koneita. Vuoteen 1964 asti puusta jauhettiin sellua ja siitä tehtiin pahvilevyjä joita myytiin Neuvostoliittoon

ja muualle Eurooppaan ja myöhemmin ympäri maailmaa. Alueella olevat uudet tehtaat joilla oli laadukkaampaa tekniikkaa olevat koneet ja parempi logistiikka aiheuttivat lopulta sen, että Verlan tehdas piti lopulta sulkea.

Pahvilevyjä käytettiin kaikenlaisiin tarkoituksiin, kuten esim. kuan sitten koululuoissa oleviin opetuskarttoihin, pakausmateriaaleihin ja muihin tuotteisiin.

Opastettu kierros tehtaalla alkoi noin klo 14. Onnekki ehdimme sisälle ajoissa sillä jälleen alkoi sataa. Nuori opas kertoi meille englanniksi kuinka työtä tehtaalla tehtiin. Opimme miten puu toimitettiin tehtaalle, miten se kuorittiin ja jauhettiin ja mihin sellu päätyi. Kaikki tapahtui mekaanisesti. Turvallisuusmääräykset, jollaisina me ne nykyään tunnemme, niitä ei silloin ollut olemassa. Työntekijän piti puuta käsitellessään keskittyä työhönsä hyvin; muuten hän saattoi menettää sormen tai pari. Kaikki koneet





De maalmachines aangedreven door waterkracht vermaalden de stukken hout tot pulp.  
Vesivoimalla toimivat hiomakoneet hiovat puunpalaset hiokemassaksi.



Het Verla fabrieksmuseum.  
Verlan tehdasmuseo

60

toimivat vesivoimalla. Kävelimme rappuset ylös ja alas ja samalla koko tehtaan prosessin läpi. Lopussa meille esitettiin elokuva millaista oli elää ja tehdä työtä Verlassa.

Tämän jälkeen taas ulos, jossa meillä oli aikaa haukata jotain pientä sekä vierailla erilaisissä liikkeissä. Väenpaljoutta ei esiintynyt sillä emme joutuneet missään vaiheessa seisokselemaan jonoissa. Tämä saattoi johtua myös sateisesta säästä.

Kiinnostavaa ei ollut ainoastaan tekniikka vaan myös arkkitehtuuri. Kuten Patruunan pytinki, aivan upea huivila. Aiemmin mainitun Wilhelm Dippellin veli, Carl Eduard Dippell oli ensimmäisen huvilaprojektin arkkitehti. Vasta myöhemmässä vaiheessa seurasi pahvikuivaamon rakentaminen. Kaiken kaikkiaan erittäin mielenkiintoinen vierailu.

Ja sitten taas takaisin Kouvolaan. Paluumatka muodostui jännittäväksi sillä ben-samittarin viisari laski uhkaavasti eikä

huoltoasema näkynyt mailla eikä halmeilla. Tulisiko loppumatkasta patikkareissu? Onneksi onni oli matkassa ja pääsimme sateesta virkistyneinä jatkamaan kotimatkamme yhtä kokemusta rikkaampana.

Arie Oudman

Lähteet:

Niinikoski, Eero: Verla – a unique industrial monument. UPM 2001

Lappalainen, Jussi T.: Kustaa III:n maasota Savo ja Kymenlaakso 1788-1790. SKS 2014

Käännös Mervi Lepistö

binnen, want het ging weer regenen. Een jonge gids vertelde in het Engels hoe het werk toeging in de fabriek. Hoe het hout aangevoerd werd, hoe het werd geschild en vermalen en waar de pulp naar toe ging. Het gebeurde allemaal mechanisch. De veiligheidsvoorschriften die we nu kennen, waren er niet. Er moest heel goed opgelet worden want anders raakte een werknemer zo een aantal vingers kwijt bij het verwerken van het hout. De machines werkten allemaal op waterkracht. We doorliepen het hele proces in de fabriek, trappen op en trappen af. Aan het eind werd een film vertoond over hoe het werken en leven in Verla was.

Hierna weer naar buiten, waar we tijd hadden voor een consumptie en een bezoek aan een aantal winkeltjes. Druk was het niet. Dit kwam vermoedelijk door het regenachtige weer en we hoefden nergens in een rij te staan. Niet alleen de techniek was interessant, maar ook de architectuur.

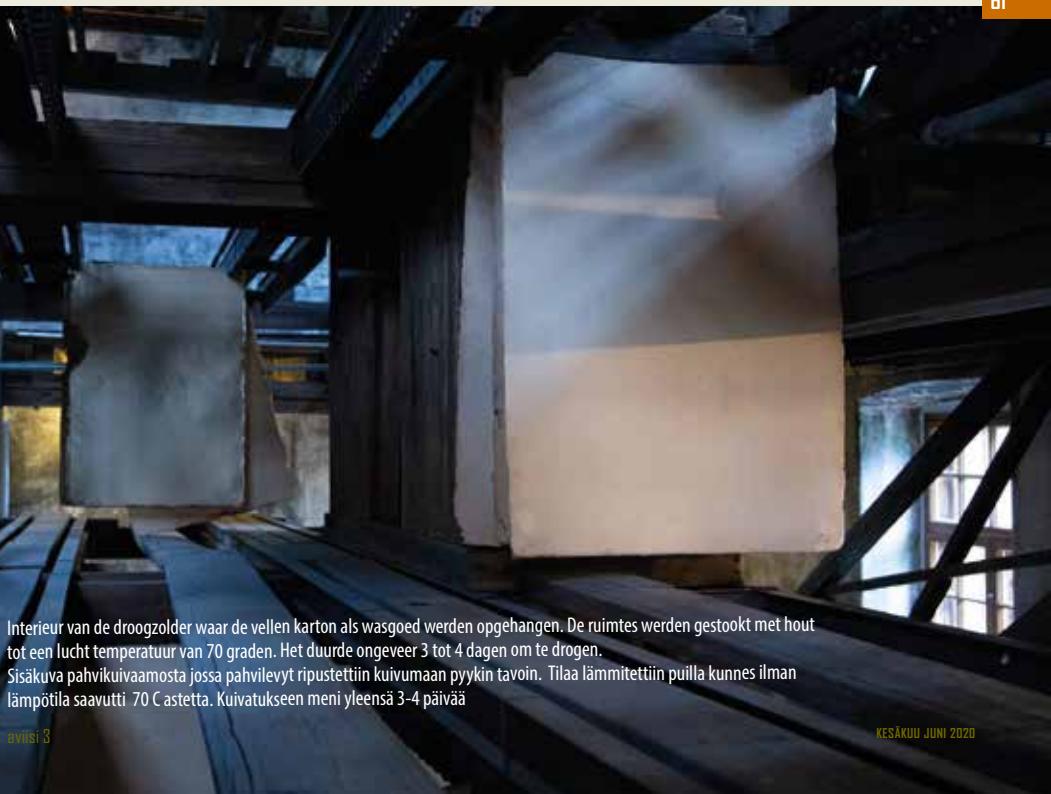
Zoals de directeurswoning, een prachtige villa. De broer van eerder genoemde Wilhelm Dippell, Carl Eduard Dippell was de architect met als eerste project de villa. Later volgde het bouwen van de droogzolders. Een heel interessant bezoek. En dan weer terug richting Kouvola. Het begint even spannend te worden. De benzinestation is bijna leeg en een benzinepomp in de buurt is er niet. Wordt het nog lopen? Gelukkig loopt het nog goed af en kunnen we verfrist door de regen weer naar huis gaan met een ervaring rijkter.

Arie Oudman

Referenties:

- Niinikoski, Eero: Verla – a unique industrial monument. UPM 2001  
Lappalainen, Jussi T.: Kustaa III:n maasota Savo ja Kymenlaakso 1788-1790. SKS 2014

61



Interieur van de droogzolder waar de vellen karton als wasgoed werden opgehangen. De ruimtes werden gestookt met hout tot een lucht temperatuur van 70 graden. Het duurde ongeveer 3 tot 4 dagen om te drogen.  
Sisäkuva pahvikuuvaamosta jossa pahvilevyt ripustettiin kuivumaan pykin tavoin. Tilaa lämmitettiin puilla kunnes ilman lämpötila saavutti 70 °C astetta. Kuivatukseen meni yleensä 3-4 päivää



#### Verla museum - Verlan tehdasmuseoon

De directeurswoning, gebouwd in 1885, die centraal in het dorp ligt, vlakbij de stroomversnelling. Hier nam Gottlieb Kreidl zijn intrek. Het was tevens kantoor en had ook kamers voor gasten.

Patruunan pytkinki valmistui 1885 patruunan eli tehtaan johtajan Gottlieb Kreidlin asunnoksi.  
Siellä oli lisäksi sekä konttori että vierashuoneita



## WORLDWIDE OCEAN TRANSPORT



63

[www.spliethoffgroup.com](http://www.spliethoffgroup.com)



